

Diplomadolgozat

Borbély Evelin

Emberi erőforrás tanácsadó mesterszak

Gödöllő

2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Emberi Erőforrás Tanácsadó MA

Munkahelyi idegennyelv-használat vizsgálata

Magyarországon

Belső konzulens: Kolta Dóra
egyetemi docens

Készítette: Borbély Evelin
LBSA1W
Levelező

Intézet: Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

Gödöllő

2024

Tartalomjegyzék

1.	Bevezetés és célkitűzések.....	3
2.	Szakirodalmi áttekintés	4
2.1.	A nyelv fogalma, rendszere, funkciói és kialakulása	4
2.2.	A nyelvtudás fontossága a munkaerőpiacon	5
2.3.	Idegennyelv-tanulás motivációja.....	8
2.4.	A világ nyelvei és az üzleti nyelvek	9
2.5.	Az idegennyelvek oktatásának helye és szerepe az Európai Unióban	12
2.6.	Idegennyelvtudás terjedése Magyarországon	17
2.7.	Nyelvoktatás Magyarországon	19
2.8.	A magyar lakosság nyelvtudása.....	21
3.	Alkalmazott módszerek	23
3.1.	Hipotézisek	23
3.2.	Mélyinterjúk	23
3.3.	Online kérdőív	23
3.4.	Értékelés.....	24
4.	Eredmények és értékelésük	25
4.1.	A kvalitatív kutatás eredménye.....	25
4.2.	A kvantitatív kutatás eredménye	27
5.	Következtetések, javaslatok	36
5.1.	Következtetések	36
5.2.	Javaslatok	37
6.	Összefoglalás	39
7.	Irodalomjegyzék	41
8.	Ábrajegyzék	43
9.	Mellékletek.....	44
9.1	Használt kérdőív	44
10.	Hallgatói nyilatkozat	47
11.	Konzulensi nyilatkozat	48

1. Bevezetés és célkitűzések

Kutatásom fő témája a munkahelyi idegennyelvhasználat vizsgálata napjainkban. A témában személyes érintettségem is van, hiszen általános iskolától kezdődően foglalkoztat a nyelvtanulás és mindig is szántam időt saját magam fejlesztésére ezen a téren. Úgy gondolom, hogy napjainkban az idegennyelvtudásnak egyre nagyobb szerepe van a gazdaságban, a politikában és a társadalomban. A nyelvtudás felbecsülhetetlen érték a munkaerő piacon, illetve sok esetben hasznos a magánéletben is, utazás, kapcsolattartás szempontjából. Az idegennyelvtudás rengeteget hozzátesz az egyén személyiségéhez, hiszen sokkal nyitottabbá, tágabb látókörűvé, empatikusabbá teszi használóját.

Jelenleg Magyarország átlagosan nyelvtudás szempontjából nem áll kiemelkedő helyen, sőt európai viszonylatban igencsak a lista végén állunk. Ennek több oka is lehet, amelyet szekunder kutatásom kapcsán szeretnék majd feltárni. Hazánkban is azonban rengeteg multinacionális vállalat alapít új telephelyet, ahol elengedhetetlen, hogy a munkavállalók megfelelő szinten kommunikálni tudjanak egymással.

Kutatásom központi célja a munkahelyi idegennyelvhasználat elterjedésének, mélységének a megismerése Magyarországon. Szekunder kutatásom kapcsán feltárom miért lehet fontos az idegennyelvtudás a munkaerőpiacon, hogyan állunk mi magyarok európai viszonylatban a nyelvtudással, jelenleg milyen problémákkal nézünk szembe az oktatásban, illetve, hogy milyen motivációk szükségesek a megfelelő tudás elsajátításához. A kvantitatív kutatás alkalmával vizsgálom, hogy milyen nyelveket, milyen szinten szükséges elsajátítani ahhoz, hogy sikerek legyenek a munkaerőpiacon, milyen munkahelyi szituációk kapcsán van szükség a nyelvtudásra, lehet-e gát a karrierben történő előre lépésben a nem megfelelő szintű nyelvtudás.

C1: Megismerni, hogy mely nyelveket és milyen szinten használják a munkavállalók a munkahelyükön

C2: Átfogóbb képet kapni arról, hogy milyen munkahelyi szituációkban van a legjobban szükség a nyelvtudásra

C3: Megtudni, hogy lehet-e gát a karrierben történő előre lépésben a nem megfelelő szintű nyelvtudás

2. Szakirodalmi áttekintés

2.1. A nyelv fogalma, rendszere, funkciói és kialakulása

A nyelv meghatározására több megközelítés is létezik attól függően, hogy a funkcióra, a népcsoporthoz való tartozásra, az érzelmi kifejezésre vagy a kommunikációra helyezzük a hangsúlyt. A kommunikáció eszköze a nyelv, aminek a segítségével üzenetet küldhetnek és fogadhatnak használói.

A beszéd feltétele a társadalomba történő integrálódásnak. A beszéd eszköze a nyelv. Külső vagy belső ingerekre adott hallható válasz. A személyesen és társadalmilag érvényes eszközök bizonyos formáit használja. Szerepe és célja az, hogy bizonyos belső tartalmakat fejezzen ki, tájékoztasson másokat, befolyásolja gondolataikat és cselekedeteiket. A beszéd tehát mindig egyéni tevékenység, fizikai esemény, amely szavak kimondásával jár.

A nyelvnek számtalan funkciója van. A kapcsolatteremtés eszköze. A nyelv használatával tudást tudunk átadni vagy szerezni, segítségével ki tudjuk fejezni vágyaink, érzelmeink, ki tudjuk nyilvánítani akarataink, kérdéseink. A nyelvhasználat minőségét két tényező határozza meg. Egyik tényező a szókincs és a szavak felhasználási szabályainak tudása. Másik tényező pedig nyelvtan, a nyelvi rendszer ismerete. A nyelvi rendszer az, amely meghatározza a szavak írásmódját, a mondatok felépítését és egymáshoz való kapcsolódását, a szórendet, a kiejtést és a ragozást, amely nélkül a nyelv nem tudja betölteni társadalmi funkcióját. A nyelvi rendszert törvény által szabályozott. A szókincs folyamatosan változik, fejlődik és bővül társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális hatások következtében. Egy nyelv lexikális szókincese áll az alapszókincsből és a kiegészítő, perifériális vagy marginális szókincsből. Idegen szavakat is tartalmaz. (Internet 14., Internet 15.)

Az embert már kezdetektől fogva foglalkoztatja a kérdés, hogy hogyan alakult ki a nyelv maga. Egy elképzelés szerint az embert valamilyen felsőbbrendű lény ruházta fel a nyelvvel és a gondolkodás képességével is. Egy másik gondolat alapján az emberek rájöttek, hogy kapcsolatban kell maradniuk, így megállapodtak bizonyos szimbólumok értékében, amelyek később szavakká váltak. Az emberi nyelvek kialakulásának kérdése az őskor kutatásának egyik legnagyobb kihívást jelentő területe. A kérdés számos aspektusa még mindig tisztázatlan, és csak spekulációkkal megközelíthető téma. Több tudományág kutatásainak ötvözésével juthattak csak a kutatók közelebb megoldáshoz.

Ugyanaz a tényező, amely az emberi evolúció egész folyamatának legfontosabb láncszeme, kétségtelenül alapvető szerepet játszott az emberi nyelv kialakulásában is. Ez a tényező a mindennapi eszközhasználat - a munka - tevékenysége. A munka olyan termelőtevékenység, amely társadalmi kapcsolatokat feltételez, és a munkamegosztás és együttműködés során összehozza a folyamat résztvevőit. A munkafolyamatok során elengedhetetlen volt valamilyen nyelv használata, amivel a résztvevőknek lehetőségük volt a társadalmi tapasztalatok és a közösség kollektív tudásának előállítására, felhalmozására és továbbadásának megszervezésére. Kétségtelen tehát, hogy a munka kialakulása a legszorosabban az emberi nyelv kialakulásához köthető.

Az ember megtanulja befolyásolni és megváltoztatni a környezetét, a tárgyak és dolgok objektív és állandó tulajdonságai jelennek meg. Így az ember a környezetében lévő tárgyakat a közvetlen biológiai szükségleteitől független, megkülönböztetett tulajdonságok állandó halmazának kezdi tekinteni.

A nyelv kialakulásában nagy szerepet játszott a két lábon járás kialakulása, amely egy fontos testrész, a száj felszabadulását is jelentette. Mindemelett kialakult az egyenes testtartás, javult a kézhasználat képessége, ezért őseink már képesek voltak szerszámokat készíteni. Ez mind magával vonzotta a vadászat, halászat tevékenységét. A vadászat során feltételezhetően elengedhetetlen volt valamilyen gesztus, hangjelzés használata, amellyel tervezhető volt a folyamat és amely segítségével időben információt tudtak átadni egymásnak a résztvevők.

Ahogy teltek az idő egyre több kommunikációs nyelv alakult ki elengedhetetlen volt, hogy ezen jeleket a gyermekek tanulással sajátítsák el. Az élő nyelv kialakulását a kommunikációs rendszer nyitottá válásától, illetve a térbeli elkülönülésétől számítják. Ahogy egyre több hangmozzanat született ezek egy idő után hasonlítani kezdtek egymáshoz, ezért egyre jobban figyeltek a kiejtésre, majd kialakultak a fonémák (hangok). (Réger, 1978)

2.2. A nyelvtudás fontossága a munkaerőpiacon

A nyelvtudás nem csak a külföldi munkavállalás kapcsán vált kulcsfontosságúvá, hanem a Magyarországra települő multinacionális cégeknél történő munkavállalás esetében is hangsúlyos szerepet játszik az idegen nyelvi képesség. A munkaerőpiacon éppen ezért kardinális kérdés lehet a nyelvismeret. Az önéletrajz megírásakor is előtérbe kerülnek a beszélt nyelvek. Üzleti szempontból azonban az idegennyelvtudás és az idegennyelvi készség egy

lehetőség és eszköz a különböző értékek, tapasztalatok és sikerek átadására. Feltételezik, hogy azok az emberek, akik beszélnek egy nyelvet, sikeresebbek lesznek a munka világában, jobb karrier lehetőségekkel, jobbelőléptetési kilátásokkal és ezáltal több tapasztalattal rendelkeznek. A munkáltatóknak érdeke, hogy olyan embereket alkalmazzanak, akik már rendelkeznek a szükséges idegennyelv-tudással, mivel nem kell képezniük a munkavállalóikat, és ez egyértelműen költséghatékonyabb. A humán erőforrás menedzsment feladata, hogy olyan munkavállalókat találjon, akik a megfelelő képességekkel, tudással és kompetenciákkal rendelkezzenek, amelyekkel minél könnyebben be tudnak illeszkedni a vállalati környezetbe. Egyik ilyen tudás a nyelvtudás is. (Makainé Patay- Mommertz, 2014 Horváth-Csikós, 2018)

Napjainkban a szervezetek egyre aktívabban vesznek fel más országokból, kultúrákból, vallásokból és más nyelveket beszélő embereket, hogy növeljék sokszínűségüket és eredményesebbek legyenek a munkaerő piacon. Ez azonban több problémát is felvet a cégek számára, egyik ilyen a kommunikáció, amely minden munkavállalót érint pozíciótól függetlenül. Legtöbb esetben pedig nem csak egy laza hétköznapi beszélgetést szükséges a munkavállalóknak folytatniuk egymás között, hanem a tudást, az üzleti információkat és a szakértelmet szakmai nyelven kell átadni, befogadni és értelmezni. Az idegen nyelvtudás gazdasági, társadalmi és politikai jelentősége soha nem volt még ilyen nagy. A hasznos nyelvtudás minden területen felbecsülhetetlen értékű. Az országok közötti hatékonyabb együttműködés érdekében javítani kell a kommunikációt, hogy megkönnyítsük az emberek szabad mozgását és az eszmék szabad áramlását. (Horváth-Csikós, 2018, Benke, 2016)

A nyelv az adott kultúra szerves részét képezi. A kultúra társadalmi öröklődés, ami generációról generációra terjed és egy tanult társadalmi viselkedés. A kultúra formálja a hiedelmeket, eszméket közvetíti, és megosztja a szokásokkal és értékekkel kapcsolatos ismereteket. Mindezt az kultúrához tartozó nyelv közvetíti, tehát idegennyelv ismeret segítségével lehetőség van egy másik szemlélet, gondolkodásmód, értékrend megismerésére, ezáltal saját gondolataink, látásmódunk formálására. A nyelv és a kultúra ismerete elősegíti a közös munkát, az együttműködést, az együttélést külföldi munkatársainkkal. (Ali, 2015)

Az idegen nyelvet beszélők előnye továbbá az idegennyelvű média tartalmak fogyasztásának a lehetősége. Ezáltal még több szakirodalomra és ezzel együtt tudásra tehetnek szert. Természetesen időbe és erőfeszítésbe telik, mire eljutunk arra a szintre, ahol ez már kényelmes. De rengeteg többnyelvű tartalom áll rendelkezésedre a kezdéshez.

A második nyelv tanulása javítja a hallás utáni és a beszédképességet. Megtanít hatékonyabban hallgatni, és a lehető legvilágosabban beszélni, amikor beszélünk. A szándékolt jelentés tisztázásának képessége minden helyzetben és minden nyelven előnnyé válik. Valójában a szó szerint elsajátított nyelvtudás segít abban, hogy logikusabban gondolkodjunk, az információkat feldolgozzuk és egyenletesebben beszéljünk. Egy másik nyelv elsajátításával az információk összerakása és a kontextus értelmezése is fejlődik, legyen szó akár egy tisztázatlan helyzetről vagy kultúrák közötti kommunikációról.

Egy második nyelv elsajátítása javítja a memóriát, növeli a figyelemfelkeltő képességet és erősíti a problémamegoldó képességet. Sőt, tanulmányok kimutatták, hogy a többnyelvű emberek:

- logikusabbak
- többet használnak az agyukból
- jobb a munkamemóriájuk
- gyorsabban tudnak váltani a feladatok között
- nagyobb az önkontrolljuk
- jobban koncentrálnak
- jobb pénzügyi döntéseket hoznak

Mindezek a végrehajtó funkciókat érintő előnyök valószínűleg annak köszönhetőek, hogy a kétnyelvű agynak folyamatosan ki kell választania a megfelelő nyelvet és szavakat, amelyeket az adott pillanatban beszél, valamint képes felismerni, hogy melyik nyelvet hallja. Az idegnyelvtudás elősegíti a kulturális lefogadást, szélesíti a látókört, fejleszti a tanulási képességet.

Bárki, aki nyelvet tanul, átélte már a komoly nyelvi problémamegoldás pillanatait. Ezekben a helyzetekben szükség van a kreativitásra, hiszen tudjuk mit szeretnénk mondani, de nem az adott idegnyelven. A második nyelv használata megköveteli, hogy megtanuljunk, hogyan adjunk támpontokat, kontextust, magyarázatokat és/vagy gesztusokat, hogy átadjuk a mondanivalónk. Fejleszti a divergens gondolkodásban való jártasságot - azt a képességet, hogy egyetlen problémára többféle megoldást is találjunk. Mert a korlátozott nyelvi és mentális akadályok mellett általában különböző nyelvi és kulturális árnyalatokat is figyelembe kell venni. Mindez segít a dobozon kívüli gondolkodásban.

Eleinte a beszéd szorongást okozhat. Az anyanyelvi beszélőkkel folytatott beszélgetések elengedhetetlenek a célnyelv elsajátításához. A szorongás gyakorlás hatására egyre inkább oldódik. Az önbizalom azonban minden alkalommal növekszik, amikor sikerélmény ér bennünket, megtanulunk egy új készséget. (Internet 9.) (Internet 16.)

A nyelvtudás előnyeit a munkaerő piacon ezek alapján a következő ábra segítségével tudnám összefoglalni:

1. ábra - A nyelvtudás előnye a munkaerő piacon (Forrás: saját szerkesztés, 2024)

2.3. Idegennyelv-tanulás motivációja

A hazai idegennyelv-oktatási rendszer jelenlegi helyzete mellett fontos belátnunk, hogy az idegennyelv-tanulás sikere függ a tanuló motivációjától és a tanulásba fektetett erőfeszítések mértékétől is. Ezeket a motivációkat különböző kategóriákba tudjuk besorolni.

Az integrativitás az adott nyelv és annak beszélőihöz, kultúrájához való vonzódást mutatja meg. Az integrativitás pozitív, ha az egyén szereti az adott nyelvet, szimpatizál annak beszélőivel és érdeklődik a kultúra iránt. Negatív integrativitást mutat, ha az egyén ezekről elutasítóan vélekedik. Az instrumentalitás egy nyelv hasznosságát a nyelv beszélői által a mindennapi életben elérhető jövőbeli előnyök szempontjából írja le. Ez lehet akár egy karrier

szempontból származó előny, kedvezőbb állás, magasabb fizetés, jobb esélyek a munkaerő piacon. Tanulóknak és hallgatóknak a felvételi folyamán a nyelvvizsgák után plusz pont járhat. Lehet motivációs elem az anyanyelvekkel történő kapcsolat felvételére irányuló motiváció vagy az adott országba történő utazás. Az adott kultúra termékei iránt is vonzódhat az egyén, ami lehet egy film, műsor, magazin, könyv, zene. Ezek megértéséhez elengedhetetlen a nyelv ismerete. Az anyanyelvi közösség vitalitása azt mutatja meg, hogy az egyén mennyire tartja az adott országot fontosnak, gazdagnak. Minél nagyobb a nyelvi önbizalom a tanuló annál jobban hisz abban, hogy az adott nyelvet el tudja sajátítani. A milió magába foglalja a szülők, barátok, ismerősök álláspontját a nyelvtanulásról, illetve az ő befolyásukat a nyelvtanulásra. (Csizér, 2007 , Földi - László - Szűcs – Máté, 2013)

2.4. A világ nyelvei és az üzleti nyelvek

A nyelvészek eltérő választ adhatnak erre a kérdésre, ennek mégpedig az az indoka, hogy a világ egyes részeit, például Új-Guineát vagy az Amazonas erdeit nem tárták fel elég részletesen ahhoz, hogy meg lehessen állapítani az ott élők körét. A probléma inkább az, hogy a nyelvek felsorolásának fogalma sokkal bonyolultabb, mint amilyennek látszik. A nyelvészek számos koherens (de egészen eltérő) választ adhatnak erre a látszólag egyszerű kérdésre. (Internet 8.)

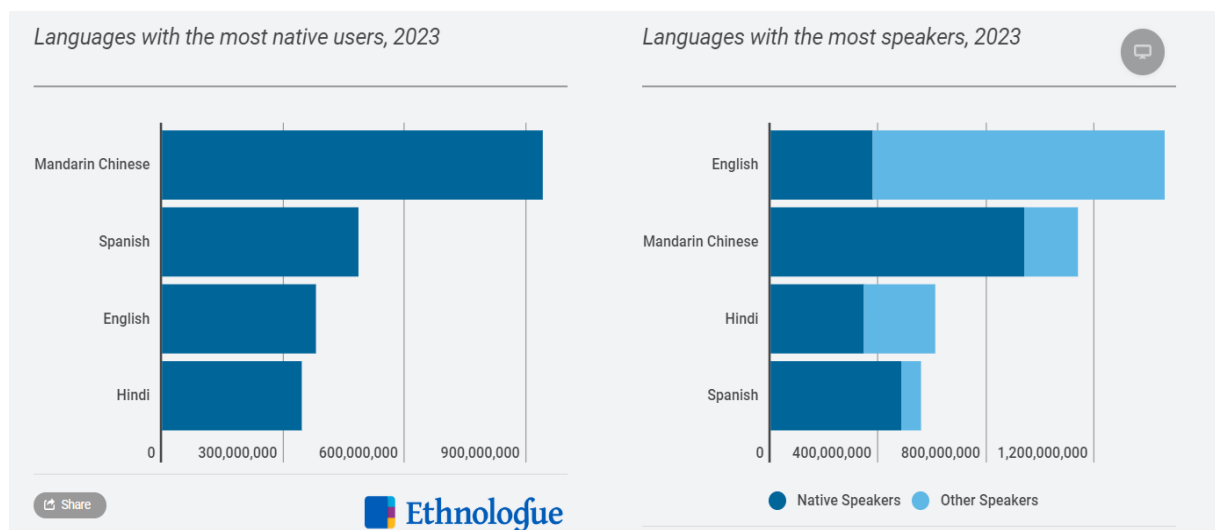
Az Ethnologue katalógusa szerint 7168 nyelvet használnak a világon 2022 évi adatok alapján. Ez a szám folyamatosan változik, mert napról napra többet tudunk meg a világ nyelveiről. Ezen túlmenően maguk a nyelvek is változnak. Élő és dinamikus nyelvek, amelyeket olyan közösségek használnak, amelyek életét gyorsan változó világunk alakít. A nyelvek mintegy 40%-a veszélyeztetett, gyakran 1000-nél kevesebb nyelvhasználójuk maradt. Eközben a világ népességének több mint felét mindössze 23 nyelv teszi ki. (Internet 7.)

A legtöbb ember által beszélt nyelv kérdését két szempontból vizsgálhatjuk. Egyik szűrőn keresztül vizsgálhatjuk az anyanyelvi beszélőket, másik szűrőn keresztül pedig még ehhez hozzáadhatjuk a nem anyanyelvi beszélőket is. A mandarin kínai a legtöbbször által beszélt nyelv a világon, ha csak az anyanyelvi beszélőket vesszük figyelembe. Ez Kína jelentős népességének köszönhető. A mandarin nyelvet a kínai makronyelv legnagyobb nyelvének tekintjük, amely tizenhárom nyelvből álló csoportosulás, amelyeket a közös írásrendszer és irodalom miatt mind "kínaiaknak" tekintünk. Ha az anyanyelvi és a nem anyanyelvi beszélőket is számoljuk, akkor

az angol a legnagyobb. A második, harmadik és magasabb nyelvek beszélőit is figyelembe vesszük, az angol a világ legnagyobb nyelve. Ez először a Brit Birodalom gyarmati hatásának, később pedig az amerikai kultúra elterjedésének köszönhető. (Internet 8.)

Az alábbi ábra szemlélteti a legtöbbek által beszélt nyelveket a fentebb említett két szűrőn keresztül 2023-mas adatok alapján. Az anyanyelvi beszélők kritériuma alapján a második nyelv a spanyol, ezt követi az angol, majd a hindi. A nyelvet beszélők alapján második a mandarin kínai, harmadik a hindi és negyedik a spanyol. Érdekeség, hogy mind a két listában ugyanazon nyelvek szerepelnek, viszont más és más helyezésben. (Internet 8.)

2. ábra - Legtöbbet beszélt nyelv (Forrás: ethnologue.com, 2023)

Napjainkban 3045 nyelv van veszélyben. A nyelvek teljes számához hasonlóan ez a szám folyamatosan változik. Egy nyelv akkor válik veszélyeztetetté, ha használói egy dominánsabb nyelvet kezdenek tanítani és beszélni a közösségben élő gyerekeknek. A veszélyeztetett nyelveknek természetükből adódóan gyakran kevés beszélőjük maradt, és nehéz lehet információt szerezni róluk. Máskor előfordulhat, hogy egy nyelv utolsó ismert beszélője nyilvános feljegyzések nélkül hal meg. (Internet 8.)

Kétségtelen, hogy a világ egyre inkább összekapcsolódik, és az üzleti élet minden eddiginél nemzetközibb. A nyelv az emberi kapcsolatok létfontosságú része, így van ez az üzleti világban is. Nem csak a belső munkatársakkal kell helyesen kommunikálni, hanem az érdekelt felekkel, ügyfelekkel is, hiszen nem könnyű kitűnni az üzleti életben. Meg kell teremteni a

kapcsolatot a megfelelő emberekkel, hogy meg tudjuk találni a megfelelő üzleti lehetőségeket. (Internet 10.)

Az üzleti készségek és az idegen nyelv ismerete értékesebbé teszi a munkavállalót a piacon. A különböző kultúrákkal, különböző emberekkel való foglalkozás lehetővé teszi az emberek számára, hogy mélyebben megértsék saját kultúrájukat. A nemzeti nyelv és az idegen üzleti nyelv ismerete egyaránt versenyelőnyt jelent a globális üzleti életben annak, aki képes kommunikálni egy második nyelven. (Internet 10.)

A külföldi ügyfelekkel való interakcióképesség létfontosságú. Nem számít, hogy mennyire jó a termék vagy szolgáltatás, ha a vállalkozás nem tud hatékonyan kommunikálni az ügyfelekkel, akkor nagy veszteség érheti. Az anyanyelv ismerete feloldja a kulturális különbségeket, bizalmat épít, a nyelvi akadályokat leküzdí, és tiszteletet mutat. (Internet 10)

Hogy melyik nyelvet vagy nyelveket hasznos elsajátítanunk GDP alapján érdemes meghatározni, hiszen ez meghatározza az adott ország piaci jelenlétét. Az alábbi táblázat szemlélteti a top 10 üzleti nyelvet bruttó hazai termék (GDP) alapján. - A GDP egy ország összes késztermékének vagy szolgáltatásának teljes monetáris/piaci értéke egy adott időpontban. A táblázat értékei alapján első helyen áll az Amerikai Egyesült államok 26,954 milliárd USD-vel. Második helyen Kína 17,786 milliárd USD-vel. Harmadik helyen Németország. Negyedik helyen Japán és ötödik helyen India. A táblázat alapján megállapítható, hogy az Amerikai Egyesült államok és Kína jelentős mértékben vezető országok a gazdaságban, így az angol és a kínai nyelvtudás is keresett, magas a piaci értéke. (Internet 7.)

1. táblázat - A világ vezető államai a GDP alapján (Forrás: www.imf.org, 2023)

Helyezés és ország	GDP (milliárd USD)	Egy főre jutó GDP (ezer USD)
#1 Amerikai Egyesült Államok (U.S.A)	26,954	80.41
#2 Kína	17,786	12.54
#3 Németország	4,430	52.82
#4 Japán	4,231	33.95
#5 India	3,730	2.61

#6 Egyesült Királyság (U.K.)	3,332	48.91
#7 Franciaország	3,052	46.32
#8 Olaszország	2,190	37.15
#9 Brazília	2,132	10.41
#10 Kanada	2,122	53.25

2.5. Az idegennyelvek oktatásának helye és szerepe az Európai Unióban

Az Európai Unió kiemelt prioritásként tekint a nyelvtanításra mobilitásra és a kultúrák közötti megértésre fektetett hangsúly részeként. Számtalan projektet és programot támogat ezen a területen, hiszen az EU szerint többnyelvűség elősegíti a versenyképességet a munkaerő piacon. Nyelvpolitikájának egyik célkitűzése, hogy minden uniós polgár az anyanyelvén kívül két nyelvet is meg tudjon tanulni.

„Egyesülve a sokféleségben” – így szól az Európai Unió egyik jelmondata. Ebben az értelemben kultúránkat legközvetlenebben a nyelvünk fejezi ki. Az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 3. cikke szerint az EU "tisztelőleg tartja kulturális és nyelvi sokszínűségét". Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 165. cikkének (2) bekezdése hangsúlyozza, hogy a kulturális és nyelvi sokszínűség teljes körű tisztelőleg tartása mellett az EU fellépése az oktatás európai dimenziójának fejlesztésére irányul, különösen a tagállamok nyelveinek tanítása és népszerűsítése révén. (EUMSZ, 1. cikk (1) bekezdés). Az EU Alapjogi Chartája elítéli a megkülönböztetést nyelvi alapon (21. cikk) és hirdeti a nyelvi sokszínűség tisztelőleg tartását (22. cikk). Minden uniós polgárnak joga van ahhoz, hogy bármely uniós intézményhez vagy szervhez az EU hivatalos nyelvei egyikén írjon, és ugyanezen a nyelven kapjon választ. (Az Európai Unióról szóló szerződés, 2012) (Az Európai Unió Működéséről szóló szerződés, 2016)

2019. május 22-én a Tanács egy olyan ajánlatot fogadott el, amelyben felszólítja a tagállamokat, erősítsék meg a nyelvtanulás támogatását a kötelező oktatásban és támogassák a pedagógusokat abban, hogy taníthassanak vagy tanulhassanak külföldön is, illetve innovatív eszközöket használjanak az oktatásban. (Olivier Yves Alain Renard / Kristiina Milt, 2023)

A Bizottság 2005-ös közleményében írt az Európai Kompetenciamutatóról, ami létrehoz egy európai szintű mutatót a nyelvi kompetenciákról egy felmérés eredményeképpen. Ennek célja,

hogy megbízható, összehasonlítható és átfogó keretet biztosítson a nyelvi tantervekhez, a tanítási és tanulási anyagok tervezéséhez, valamint az idegennyelv-tudás értékeléséhez. (Olivier Yves Alain Renard / Kristiina Milt, 2023)

Az ECML szoros együttműködésben dolgozik két nyelvi kutatóközponttal, az Élő Nyelvek Európai Központjával (ECML) és a Többnyelvűséggel és a Nyelvtanulással Foglalkozó Európai Kutatóközponttal (Mercator), amelyek mindketten az Európa Tanácshoz tartoznak. Az ECML előmozdítja a nyelvoktatásban a kiválóságot és az innovációt, és segíti az európaiakat a hatékonyabb nyelvtanulásban. Fő célkitűzései közé tartozik, hogy segítse a tagállamokat a nyelvtanulásra és nyelvoktatásra összpontosító hatékony nyelvoktatási politikák végrehajtásában, valamint támogassa a kommunikációt és a bevált gyakorlatok, a kutatási hálózatok és a programhoz köthető projektek cseréjét. az EU finanszírozza az ECML projektet, amelynek célja a migráns háttérű gyermekek nyelvi beilleszkedésének elősegítése, valamint a nyelvi tesztek és azok értékelésének minőségi és összehasonlíthatósági szabványainak megállapítása. A Mercator elsősorban az európai regionális és kisebbségi nyelvekre összpontosít, és célja a nyelvtanulással kapcsolatos ismeretek terjesztése, feltérképezése, kutatása, terjesztése és alkalmazása az iskolák, családok és kultúrák bevonásával. (Olivier Yves Alain Renard / Kristiina Milt, 2023)

Az European Master in Translation (EMT) egy minőségi címke, amelyet olyan egyetemi fordítói programok kapnak, amelyek megfelelnek a szakmai előírásoknak és a piaci igényeknek. Az EMT célja a fordítóképzés színvonalának jobbítása és a magasan képzett szakemberek belépésének ösztönzése a fordítói szakmába az EU-ban. (Olivier Yves Alain Renard / Kristiina Milt, 2023)

Az Európai Bizottság minden évben a "Juvenes Translatores" díjat ítéli oda az egyes tagállamok 17 éves diákjainak legjobb fordításának. A diákok az EU egyik hivatalos nyelvéről egy másikra fordíthatnak. (Olivier Yves Alain Renard / Kristiina Milt, 2023)

Az Európai Unió Parlamentje többnyelvű nyelvpolitikát fogadott el, amelyben az EU valamennyi nyelve egyformán fontos szerepet játszik a kommunikációs stratégiában. Ez azt is jelenti, hogy parlamenti dokumentumok nagy százalékát valamennyi hivatalos nyelvre lefordítják, és minden európai parlamenti képviselőnek joga van ahhoz, hogy az általa választott nyelven beszéljen. Az Európai Parlament az uniós oktatás modernizálásáról szóló, 2018. június 12-i állásfoglalásában hangsúlyozta, hogy a középiskolákban legalább két idegen nyelv oktatását elő kell mozdítani, és támogatni kell a nyelvtanulást, hogy a tanulók az anyanyelvükön

kívül két másik nyelvet is beszélhessenek. 2021. május 20-án az Európai Parlament és a Tanács elfogadta a korábbi fejezetben ismertetett Erasmus+ uniós oktatási, képzési, ifjúsági és sportprogram létrehozásáról szóló (EU) 2021/817 rendeletet. (Olivier Yves Alain Renard / Kristiina Milt, 2023)

A Kulturális és Oktatási Bizottság 2022 májusában tartott a jövő Európájáról szóló konferenciáján is szó esett az idegennyelvek kérdésköréről. Az Európai Unió támogatja a különböző oktatási csereprogramokat fizikai, illetve digitális térben is, beleértve az oktatási csereprogramokat, testvérvárosi kapcsolatokat, az utazást és a szakmai mobilitás lehetőségét. Megfogalmazták, hogy az általános iskolától kezdve kötelezővé kellene tenni, hogy a gyermekek aktív uniós kompetenciákat szerezzenek nyelvek elsajátításában a lehető legmagasabb szintig. A képességek elsajátításának elősegítése érdekében az Európai Unió ösztönzi az európai polgárok kommunikációjának megkönnyítését az európai polgártársaik szélesebb csoportjaival és az európai kohézió egyik tényezőjeként, a közvetlen szomszédos országok nyelvének elsajátítását, illetve a szomszédos EU-tagállamok nyelvtanulásának elsajátítását a határ menti területeken, valamint a megfelelő szintű angol nyelvtudás elérését. (Conference on the Future of Europe, 2022)

Az Európai Unió 8 olyan kulcskompetenciát határozott meg, amelyek lehetővé teszik minden polgár számára, hogy alkalmazkodjanak a társadalom változásaihoz. Ezek a kulcskompetenciák fontosak a személyes fejlődés, a munka, az oktatás és az új dolgok megtanulása szempontjából. Ezeket mindenki számára elérhetővé kell tenni. A tanuló fiataloknak rendelkezniük kell ezekkel a kulcskompetenciákkal, hogy felkészüljenek a felnőtt életre, míg az idősebbeknek és a felnőtteknek az egész életen át tartó tanulás keretében folyamatosan fejleszteniük kell tudásukat.

A "kompetencia" szó a tudás, a készségek és az attitűdök keverékét jelenti. A kompetencia nem csak azt jelenti, hogy tudunk valamit, vagy van elképzelésünk bizonyos kérdésekről, hanem azt is, hogy az információt egy bizonyos kontextusban és helyzetben a gyakorlatba is át tudjuk ültetni.

A 8 kulcskompetencia a következő:

1. Kommunikáció az anyanyelven
2. Kommunikáció idegen nyelven

3. Matematikai, természettudományos és technológiai alapkompenciák

4. Digitális kompetencia

5. Megtanulni tanulni

6. Szociális és állampolgári kompetencia

7. Vállalkozói készség és vállalkozói szemlélet

8. Kulturális tudatosság és kifejezőmód

1. Kommunikáció az anyanyelven: Az anyanyelvi kommunikáció a gondolatok, érzések és tények szóbeli és írásbeli kifejezésének képessége (hallás, beszéd, olvasás és írás), valamint a másokkal való megfelelő interakció képessége az oktatás, a munka, az otthon és a szabadidő során.
2. Kommunikáció idegen nyelven: Az idegen nyelven való kommunikáció szorosan kapcsolódik az anyanyelvi kommunikációhoz; attól függ, hogy képesek vagyunk-e megérteni és szóban és írásban egyaránt kifejezni gondolatokat, érzéseket és tényeket az üzleti, otthoni, szabadidős, oktatási és képzési környezetben. Az idegen nyelven történő kommunikáció mély gondolkodást és interkulturális megértést is igényel.
3. Matematikai, természettudományos és technológiai alapkompenciák: Matematikai kompetencia általában; összeadás, kivonás, szorzás, osztás és arányszámítás: az a képesség, hogy a mindennapi helyzetekben számos problémát meg tud oldani írott számtan segítségével. A természettudományos és műszaki kulcskompetenciák közé tartozik az ismeretek használata és alkalmazása annak a természetnek a magyarázatára, amelyben élünk. Ide tartozik továbbá az emberi tevékenységekből eredő természeti változások megértése és az egyes ember, mint állampolgár felelőssége.

4. Digitális kompetenciák: A digitális kompetencia megköveteli az információs társadalom technológiájának magabiztos és kritikus használatát, és így az információs és kommunikációs technológia (IT) alapkészségeinek alkalmazását.
5. Megtanulni tanulni: A "megtanulni tanulni" az a képességünk, hogy megszervezzük saját tanulásunkat. Ez magában foglalja az idővel és a tudással való hatékony gazdálkodást, mind a saját magunk, mind a csoportok számára. Tisztában kell lennünk saját tanulási folyamatainkkal és szükségleteinkkel is, és fel kell ismernünk a különböző tanulási lehetőségeket.
6. Szociális és állampolgári kompetencia: Ezek a kompetenciák magukban foglalnak minden olyan viselkedéstípust, amelyre szükségünk lehet ahhoz, hogy hatékonyan részt vehessünk a társadalmi és a munkaéletben. A társadalmi kontextushoz kapcsolódó kompetenciák napjaink társadalmainak sokszínűsége miatt egyre fontosabbá válnak. Ezek a kompetenciák szükség esetén segíthetnek a konfliktusok megoldásában. A társadalmi és politikai fogalmak és struktúrák, az aktív és demokratikus részvétel iránti elkötelezettség, az állampolgári kompetenciák felkészítenek bennünket arra, hogy teljes mértékben részt vegyünk az állampolgári életben.
7. Vállalkozói készség és vállalkozói szemlélet: Ez a kompetencia a gondolataink mozgósításának képességére is utal, ami különösen fontos a felnőttkori tanulmányok és kezdeményezések esetében. Magában foglalja a kreativitást, az innovációt, a kockázatvállalást, valamint a kívánt célok elérését célzó projektek tervezésének és irányításának képességét. Az egyén tisztában van a munkája összefüggéseivel, és képes megragadni a felmerülő lehetőségeket. Ez az alapja a társadalmi vagy üzleti tevékenységekhez vagy közreműködőkhöz szükséges specifikusabb ismeretek és készségek elsajátításának. Ennek magában kell foglalnia az etikai értékek tudatosítását és biztosítani kell a helyes irányítást.
8. Kulturális tudatosság és kifejezőmód: A gondolatok, tapasztalatok és érzelmek kreatív kifejezésének fontosságának elfogadása különböző médiumokon keresztül, beleértve a zenét, a művészi előadást, az irodalmat és a vizuális művészeteket. (Internet 4.)

2.6. Idegennyelvtudás terjedése Magyarországon

A nyelvtudás elterjedésének általános oka a globalizáció elterjedése, illetve a gazdasági és politikai integrálódás. Magyarország történelme során elsősorban latin, illetve német nyelvű kultúrákkal kapcsolódott. A középkori Magyarország, majd az Osztrák-Magyar Monarchia tagállamain belül, illetve annak felbomlása után az ország A határokon jellemző volt a két- és többnyelvűség. A magyarság mindezek által már a középkortól könnyen tudott élni a nyelvi lehetőségekkel. A magyar irodalom hosszú ideig részben a latin kultúrához és nyelvhez kötődött, s ezáltal

kapcsolódott a világirodalomhoz is. 1844 óta a latin nem hivatalos nyelv Magyarországon. (Frank, 2004)

Ma Magyarországon a német a második legnagyobb kisebbség. Mária Terézia Habsburg uralkodónőhöz fűződik a németek szervezett betelepítése az országba a 18 században. Az ő nevéhez fűződik továbbá a német nyelv bevezetése az oktatásba. II. József 1784-ben a németet hivatalos nyelvvé tette az országban. Mind az ügyintézésben, igazságszolgáltatásban és az oktatásban kötelező volt a német nyelv használata. Ez a lépés ellenállást váltott ki és megkezdődött a harc, a magyar mint hivatalos államnyelv bevezetéséért. (Földes, 2002, Márkus – Gölcz, 2018 Dr. Nagy, 2015)

Az Osztrák-Magyar Monarchia idején a német volt a meghatározó nyelv. A német kultúra és civilizáció összekötötte Magyarországot és az Osztrák-Magyar Monarchiát Európával és a világ többi részével. Az Osztrák-Magyar Monarchián belül és kívül is Németország volt a modern elméletek és a helyi gyökerekkel rendelkező új eszmék helye. A német modellt tanulmányozták és utánozták elsőként. A német volt a tudomány és az irodalom nemzetközi nyelve, németül folyt az oktatás. (Frank, 2004)

1868-ban a nemzetiségi törvény a magyar nyelvet államnyelvvé mondta ki, viszont továbbra is teret biztosított a nemzetiségi nyelvek használatának. A dualista korszakban már egyre több területen volt előírás a magyar nyelv használata, azonban a jogalkotó töretlenül ragaszkodott a többi nemzetiségi nyelv használatának biztosításához. (Dr. Nagy, 2015)

Az első világháborút (1914-1918) követő drámai politikai változások és az Osztrák-Magyar Monarchia összeomlása azt jelentette 1918-ban, hogy a német nyelv, mint lingua franca szerepe elveszett, vagy legalábbis megkérdőjeleződött. (Frank, 2004)

Az első világháború után az európai országok nagy része nemzeti szervezetet alapítottak nemzetközi kultúrkapcsolatok ápolása érdekében. A Collegium Hungaricum sorozat létrehozása az 1920-as években a magyar kormány vezetésével és a kultuszminiszter, gróf Klebelsberg Kuno védnöksége alatt történt. Ezek az intézmények Bécsben, Berlinben és Rómában a "magyar kulturális felsőbbrendűség" jegyében tudatosan törekedtek Magyarország kedvező külső megítélésének megteremtésére, miközben a fiatal magyar tudósokat a legmegalapozottabb nyugati hagyományok szerint képezték. A második világháború után az orosz nyelvnek a kommunista megszállás után mesterségesen létrehozott hatalma és az erre irányuló kísérletek nem szerves fejlődés, hanem példátlan, erőszakos és politikailag népszerűtlen intézkedések eredménye. Ennek eredményeként nyugati nyelveket csak kevesen tudtak tanulni, az orosz nyelvet pedig a korábban említett okokból csak kevesen tudták magas szinten beszélni.

1990 után, miután véget ért a hidegháború Magyarországon is politikai, kulturális és nyelvpolitikai változások következtek be. Megszűnt a kötelező orosz nyelvoktatás. Ekkor egyfajta nyitottság érződött a nyugati nyelvek, mint például az angol és a német iránt. Az orosz tanárokat rövid idő alatt átképezték, hogy nyugati nyelvszakos oklevélre tegyenek szert. Ekkor a kvalifikált nyelvpedagógushíány nagy problémát jelentett, amit gyakorlati orientálságú, lerövidített képzésekkel próbáltak kiküszöbölni. A képzések fejlesztésén túl új intézményeket is létrehoztak, mint például a Kodolányi János Főiskola Székesfehérváron vagy a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Piliscsabán. Ahogyan ismét lehetőség adódott a külföldi kapcsolatépítésre, külföldi munkán, utazáson és ösztöndíjprogramokon keresztül, úgy nyílt meg az igény a nyelvtanulás iránt is. (Földes, 2002)

Tény, hogy az angolok nagy összegeket fektettek be a nyelvtanításba, így ezáltal az angol nyelv terjesztésére, azonban mindenféle intézményi befolyás mellett továbbra is nagy teret hódít az angol nyelv. Az intézményesítést megtette több, „nagy” nyelveket beszélő másik ország is, mint a német, az olasz vagy a francia állam. Ebben látták a nemzetközi kereskedelem, a politikai és kulturális befolyás gyors és hasznos eszközét, és az egyetlen módot arra, hogy szembe szálljanak az angol nyelv térhódításával. Az angol nyelv népszerűsége és egyszerűsége miatt több nemzet elkezdett átvenni szavakat, amelyek mintha több jelentéssel bírtak volna, mint az anyanyelvi megfelelőik. Az amerikanizálódás térnyerésével mind Európában, mind világszerte nőtt az emberek bizonyos csoportjainak anglofóbiája, valamint a nemzeti kulturális hagyományok, különösen a nemzeti nyelv gondos védelmére irányuló erőfeszítések.

Az általános nyelvtudás az európai integrációs folyamat egyik legfontosabb feltétele. Az Európai Unió azonban nem egynyelvű, hiszen sok nemzet veszélyeztetve érezné magát. A nyelvvédelem alapja az ellenségtől való félelem, a birodalmi hódítás és elnyomás gyűlölete, amelyet évszázadokon át olyan nyelvi eszközökkel védtek, mint az anyanyelvi oktatás, az önálló irodalmi élet, a nemzeti sajtó és az információk továbbítása Európa-szerte. (Frank, 2004)

Az angol nyelv első körben Közép-Európában hamar népszerűségnek örvendett. Ennek több oka is volt. A nyelv könnyen leegyszerűsíthető volt nyelvtanilag olyan szintig, hogy azt még mások is megérték. Mindemellert a számítógépes programok, a reklám, az óriás-poszterek, az áru-címke, az e-mail, az SMS, az MMS, a popzene, a filmszöveg, a teletext, a televízió térhódítása kapcsán az angol nyelv egyszerűsíthetősége miatt gyorsan teret hódított. Az angol nyelv hordozza azokat az értékeket és filozófiai tartalmakat is, amelyek a demokrácia, a szabadság, az egyenlőség és a verseny eszméit közvetítik a világ egy olyan szegletébe, ahol a feudális és hierarchikus társadalmi függőség, az egyéniség elnyomása, a személyes szabadság korlátozása és az emberi jogok megvalósításának akadályai megakadályozzák az emberi élet teljes kibontakozását. Az Egyesült Államok és az angol nyelv például fontos szerepet játszott Németország második világháború utáni náci mentesítésében, a francia-német kapcsolatok stabilizálásában, a demokráciaorientált németek fiatal generációjának nevelésében és az Európai Közösség politikai magjának kiépítésében. (Frank, 2004)

Természetesen az angolnak mint ma már nemzetközi nyelvnek nem szabad, hogy a nemzeti nyelvek helyébe lépjen. A latin óta nem volt olyan nemzetközi és bizonyos értelemben "idegen" nyelv, amely annyira egyesítette volna a kontinentális Európa országait, mint az angol.. (Frank, 2004)

2.7. Nyelvoktatás Magyarországon

A magyar közoktatásban a nyelvoktatásra vonatkozó, jelenleg hatályos szabályozás szerint a 2003 óta 4. osztálytól kezdve kell a gyermekeknek tanulniuk az első idegen nyelvet. Kivételt képez ez alól, ha nemzetiségi vagy kétnyelvű oktatásban vesznek részt. 8. osztály végére a tanulóknak a Közös Európai Referenciakeret alapján az A2-es szintet kell legalább elérniük. A második nyelvet gimnáziumi képzésben a 9. osztálytól kötelező elkezdni, a többi középfokú képzésben ez egyáltalán nem kötelező. A második nyelv szabadon választható, viszont ez ahogyan az korábban is említettem, sokszor tanárfüggő az intézményekben. A

középfokú oktatás végére az első nyelvből a KER B1 szintjét szükséges elérni, a második nyelvből pedig a KER A2-es szintjét. (Farczádi - Jakus - Kráncz - Öveges - Perge, 2020) A magyarországi nyelvtanítás kereteit három szabályzat is megadja. Első szinten a Nemzeti Alaptanterv, második szinten az érvényben lévő kerettanterv, majd harmadik szinten a helyi tanterv. (Farczádi - Jakus - Kráncz - Öveges - Perge, 2020)

A nyelvtanításnak a felsőoktatásnak is szerves részét kellene képeznie. Az egyetemi diplomásoknak nemcsak általános nyelvtudásra van szükségük, hanem elvárás, hogy értelmiségiként legalábbis szakmailag használják az idegen nyelveket. Az ehhez szükséges szakmai alapokat és készségeket már a középiskolai intézményben le kell fektetni, hogy a szakemberek később erre építhessenek. (Farczádi - Jakus - Kráncz - Öveges - Perge, 2020)

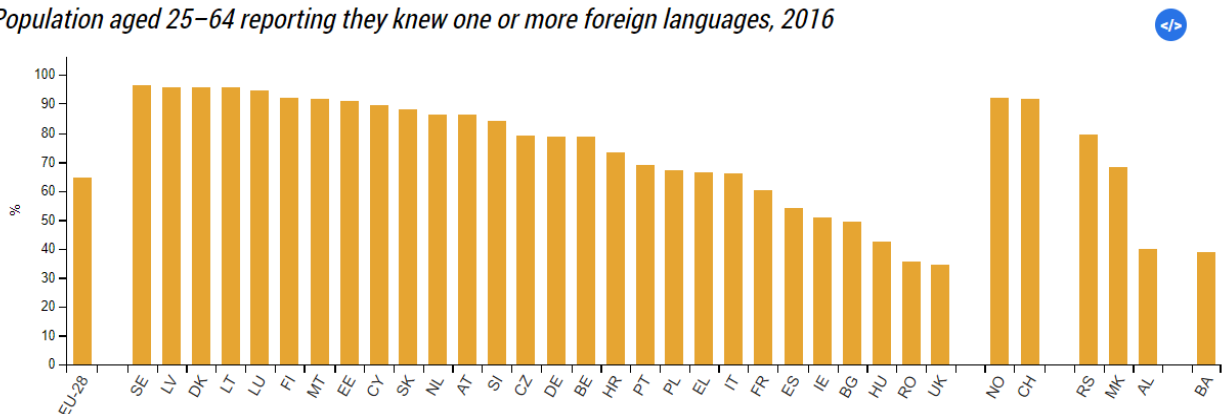
A felsőoktatásban régóta fennálló probléma volt, hogy a végzett tanulók diploma nélkül lépnek be a munkaerőpiacra, mert nem tudják teljesíteni a diploma egyik követelményét, a nyelvvizsgát. A különböző szakokon az előírt nyelvtudás szintje eltérő. Egyes szakokon egy általános felsőfokú vagy egy szakmai középfokú, míg más szakokon kettő általános felsőfokú vagy kettő szakmai középfokú sikeres nyelvvizsga letétele volt szükséges a diplomához. Ezt a követelményt általában csak azok a diákok tudják teljesíteni, akik már a középfokú oktatás során jó általános nyelvtudást szereztek, és hajlandóak tovább fejleszteni nyelvtanulásukat. Az utóbbi két évben a 2011. évi CCIV. a nemzeti felsőoktatásról szóló törvényben (net.jogtar.hu, 2023) eltörölték azt az "alapvető" követelményt, hogy a diploma megszerzéséhez legalább egy nyelvvizsgát szükséges letenni, ez a döntés szintén nem járult hozzá ahhoz, hogy a hallgatók megszerezzék a munkaerőpiac által elvárt idegen nyelvi készségeket (Mohácsi - Spiczéné, 2012)

2.8. A magyar lakosság nyelvtudása

Egy 2016-ban készült statisztika alapján a magyarok kevesebb, mint fele beszél idegen nyelvet. Az Európai Unión belül legtöbben Svédországban beszélnek idegen nyelvet. A második helyen Litvánia áll. A statisztika még az ún. Brexit előtt készült, ezért még az Egyesült Királyság is megtalálható benne, ők állnak a legutolsó helyen nyelvismeret szempontjából, ennek valószínűsíthető oka, hogy az anyanyelvük egy „világnyelv”, majd őket követi Románia a sorban. Magyarország az 5. legrosszabb e tekintetben, ami nem jó eredmény. (Internet 5.)

3. ábra - A 25-64 éves lakosság idegennyelv tudása az Európai Unió tagállamaiban (Forrás: eurostat.eu 2016)

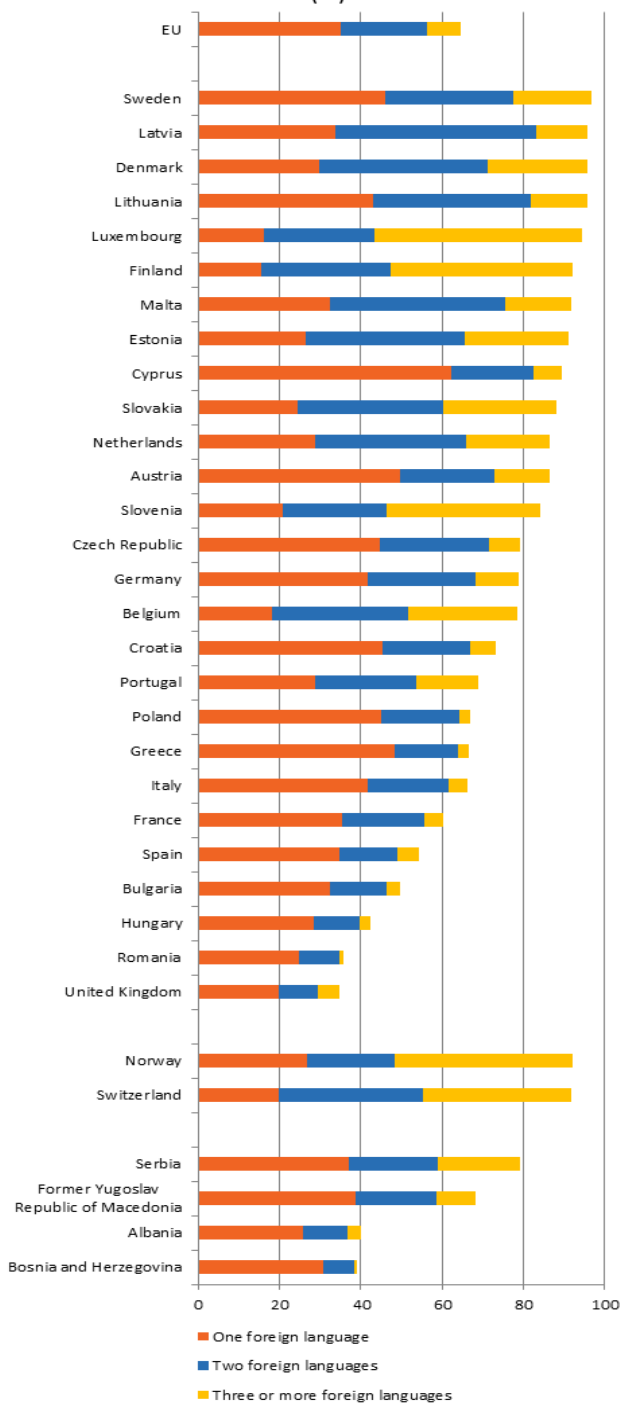
Population aged 25–64 reporting they knew one or more foreign languages, 2016

A következő szintén 2016-os statisztika azt is megmutatja, hogy önbevallás alapján hány idegennyelvet beszélnek az egyes országokban. A többnyelvűség magas szintje Luxemburgban volt jellemző, ahol a munkaképes korú felnőttek több mint fele számolt be arról, hogy legalább három idegen nyelvet beszél. A második a sorban Norvégia. Magyarországon, mint ahogy azt említettem azon kevesek közül, akik beszélnek idegen nyelvet, a legnagyobb százalék csupán egy idegen nyelvet beszél, kevesebb mint fele ennek az, aki két idegen nyelvet beszél és elenyésző számban nyilatkoztak arról, hogy 3 vagy annál több idegen nyelven tudnak beszélni. (Internet 6.)

4. ábra - A 25-64 éves lakosság által beszélt idegennyelvek száma az Európai Unió tagállamaiban (Forrás: eurostat.eu 2016)

People aged 25-64 reporting they knew one or more foreign languages, 2016 (%)

3. Alkalmazott módszerek

3.1. Hipotézisek

Kvalitatív és kvantitatív kutatásom során szeretném megvizsgálni, hogy az idegennyelvtudás hiánya korlátozza-e a jelöltet a munkaerőpiacon és a munkavállalót a karrierjében. Szeretném megtudni, hogy van-e összefüggés a nem és a beszélt nyelvek között, illetve a termelésben vagy szolgáltatásban dolgoznak nagyobb arányban külföldi munkavállalók.

Az alábbi hipotéziseket állítottam fel, amelyekre szerettem volna választ kapni a kutatásaim eredményéből.

H1: Az idegennyelv-tudás hiánya jelentősen korlátozza a jelöltet a munkaerőpiacon.

H2: A megfelelő szintű idegennyelv-használat hiánya gátolhatja a karrierben történő előrelépést.

H3: A nők általában több nyelvet beszélnek, mint a férfiak.

H4: Termelésben nagyobb arányban dolgoznak külföldi munkavállalók.

3.2. Mélyinterjúk

Kutatásom során két módszert választottam. Elsőként két mélyinterjút készítettem vezető pozícióban dolgozó interjú alanyokkal. Őket úgy választottam ki, hogy egyik alany a toborzással kapcsolatosan, a másik alany pedig már a munkahelyi karrierépítés kapcsán tudjon információt adni a nyelvtudás fókuszában. Az egyik interjúalany HR Business Partner csoportvezetőként, a másik pedig regionális toborzási csoportvezetőként tevékenykedik multinacionális cégeknél. Mindkét alannal egyéni félórás időtartamú mélyinterjút készítettem online térben.

3.3. Online kérdőív

Arra számítottam, hogy a mélyinterjú eredménye alapot tud adni a későbbi online kérdőívhez, amely során már egy nagyobb elemszámú mintán tudok lekérdezést végezni. A

kérdőív esetében egy 19 kérdésből álló Google kérdőívet hoztam létre, amelyet közösségi oldalak csoportjaiban osztottam meg. Az elektronikus megkérdezés esetén a visszaérkezési (válaszadási) arány kedvező. A kitöltés teljesen anonim módon zajlik, hiszen nem kell olyan adatokat megadni, ami alapján a személy azonosítható lesz. A minta fő szűrőtényezője volt, hogy a megkérdezettnek legyen legalább középszintű végzettsége és minimum alkalmanként kelljen a munkahelyén idegennyelvet használnia. A kérdőívet ezek alapján csak olyan egyének tudták végig kitölteni, akiknek releváns lehet az általam vizsgált téma.

Kvantitatív kutatásom kapcsán meg szerettem volna vizsgálni, hogy mennyire fontos a nyelvtudás Magyarországon a munkahelyeken. A kvantitatív kutatás alkalmával azt kerestem, hogy milyen nyelveket, milyen szinten szükséges elsajátítani ahhoz, hogy sikerek legyünk a munkaerőpiacon, milyen munkahelyi szituációk kapcsán van szükség a nyelvtudásra, és hogy a nyelvtudás hiánya akadályozhatja-e a szakmai előmenetelt.

3.4. Értékelés

A kvalitatív kutatásom tartalomelemzéssel fogom kiértékelni. A kérdőívem eredményeit statisztikai módszerekkel fogom elemezni, illetve diagramokkal szemléltetni, ehhez Microsoft Excel programot fogok használni. A H3-mas és a H4-es hipotézisemhez SPSS rendszerben fogok Mann-Whitney próbát elvégezni, mivel a vállalat tevékenysége nominális mérési szint, a külföldi munkavállalók száma, pedig skála, illetve a nem nominális mérési szint, a beszélt nyelv, pedig skála

4. Eredmények és értékelésük

4.1. A kvalitatív kutatás eredménye

Első interjúalanyom Máté, aki egy nagy multinacionális cég regionális toborzásáért felel, mint vezető. Második interjúalanyom Zsófia, aki szintén egy nagy multinacionális cégnél dolgozik HR Business Partner csoportvezetőként és feladatai közül legnagyobb fókuszban tartja a karriertervezést, karrierfejlesztést.

Máté az interjú során elmondta, hogy 10 év alatt egy kezén meg tudná számolni, hogy hányszor volt olyan helyzet, amikor azt mondta a vezető, hogy egyáltalán nem szükséges a nyelvtudás a pozíció betöltéséhez a cégnél. Ezzel a H1-es hipotézisem elfogadom, amiben azt állítottam, hogy az idegennyelvtudás hiánya jelentősen korlátozza a jelöltet a munkaerőpiacon.

Zsófi elmondta, hogy a legtöbb esetben a területek osztályvezetői kiküldetésben dolgoznak, határozott idejű szerződéssel. Számukra ez egy előre lépési lehetőség és ők külföldi telephelyről érkeznek, magyar nyelven nem tudnak kommunikálni. Többek között a velük történő kommunikáció során elengedhetetlen a nyelvtudás. Mindemellett közép-hosszú távon befolyásolja a karriert a nyelvtudás hiánya. Technikailag korlátozza a munkavállalót, hiszen fontos az érdekérvényesítés, vízibilitás, a prezentálási lehetőség, ami idegennyelvtudás nélkül a legtöbb esetben nem tud megvalósulni.

Máté említette, hogy bizonyos pozíciók esetében leginkább írásban szükséges idegennyelven kommunikálni, és bizonyos pozíciók esetében pedig beszállítókkal, vevőkkel szükséges tárgyalni. Zsófi azt is megemlítette, hogy fizikai állománynál a magasabb pozíciók esetében előnyt jelenthet a nyelvtudás, de nem elvárás. Szellemi pozíciók esetében pedig minden szinten szükséges. Ahol már nagyon kritikussá válik az nyelvtudás kérdése a szenior, illetve szakértői pozíciók. Ezekben a pozíciókban az idegennyelv használata intenzív auditokon, felsővezetői értekezleteken. A vezetők sokan külföldiek a cégnél, ezért minden ilyen esetben a kommunikáció angolul zajlik. A cégnél van lehetőség jelentkezni tehetségprogramra szellemi dolgozóknak, illetve vezetőképző programra. Itt is nézik az angol nyelvtudást. Zsófi által alátámasztott érvek alapján a H2-es hipotézisem is elfogadom, miszerint a megfelelő szintű idegennyelv-használat hiánya gátolhatja a karrierben történő előrelépést.

Mátét kérdeztem arról, hogy hogyan tesztelik a nyelvtudást a toborzás során. Önéletrajz alapján, majd később telefonos előszűréseken bizonyosodnak meg a nyelvtudás szintjéről első körben, ahol először önértékeléssel 0-10-es skálán pontozza a jelölt a nyelvtudását, majd egy két hétköznapi kérdés után a toborzó kolléga megbizonyosodik a nyelvtudás szintjéről. Itt Máté elmondása alapján gyakran előfordul, hogy a jelölt magasabb pontszámmal értékeli magát, mint a toborzó kolléga. Következő szinten az interjú során is áttérnek idegen nyelvre. Az elvárás egy általános, magabiztos, hétköznapi kommunikációs képesség idegen nyelven, hiszen a cég szemlélete az, hogy a szakmai nyelvet erre már lehet építeni és meg lehet tanulni a gyakorlatban.

Előfordul, hogy amikor kiemelt szakmai tudást keresnek például PLC programozásban tapasztalt jelöltet, akkor egy alapszintű tudást is elfogadnak, mivel ezekben az esetekben a szakmai tudásra kell helyezni a fókuszot. Zsófi véleménye szerint ha egy nyelvet van lehetősége megtanulni a pályakezdőnek, akkor az legyen az angol, hiszen a legtöbb cégnél elfogadott kommunikációs nyelv. Ezt követően mondaná a németet. Ezen két fő nyelv mellett még látja a koreai, kínai, a skandináv és a közép-kelet európai nyelvek térhódítását is a munkaerőpiacon.

Máté személyes véleménye az, hogy a nyelvvizsga-bizonyítvány nem fontos, inkább a gyakorlatban alkalmazott nyelvtudás az, amit nagyon értékelnek, de mivel a szellemi pozíciók esetében alapkövetelmény a diploma, ezért a legtöbb jelölt rendelkezik nyelvvizsgával. Találkoznak azonban toborzás során azon csoport tagjaival, akik a covid járvány idején akár visszamenőleg megkapták a diplomát nyelvvizsga bizonyítvány nélkül és közülük sokan régóta nem foglalkoztak az idegennyelvtudásuk fejlesztésével.

Jelenleg már a GDPR törvény miatt nem kérik be a nyelvvizsga bizonyítvány ajánlat kiadásnál. Éreznek különbséget a generációk között, hiszen az Y és a Z generáció tagjai egy olyan technológiailag fejlett világba születtek, ahol volt lehetőségük az interneten keresztül érdeklődésüknek megfelelő idegennyelvű tartalmakat olvasni, nézni, ami által sokkal könnyebben tanultak nyelveket, míg a régebbi generációk nehezebben sajátították el a nyelvet.

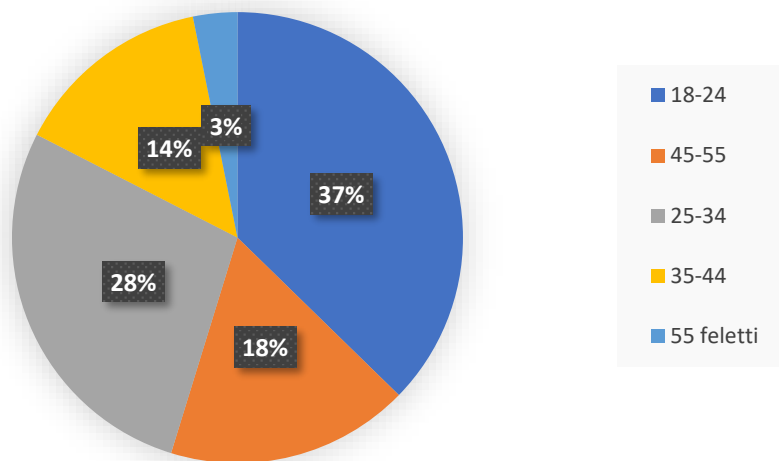
Zsófi elmondta, hogy a legtöbb cégnél már van lehetőség az idegennyelvtudás fejlesztésére. Náluk a cég támogatja az angol, illetve a német nyelvórákat. 5 szezont finanszíroz a cég, ami alatt kényelmesen lehet fejleszteni a nyelvtudást.

4.2. A kvantitatív kutatás eredménye

A kérdőívre 126 kitöltés érkezett be. A kitöltők 80%-a nő, 20%-a férfi.

5. ábra - A kitöltők életkori megoszlása (n=126) (Forrás: saját kutatás, 2024)

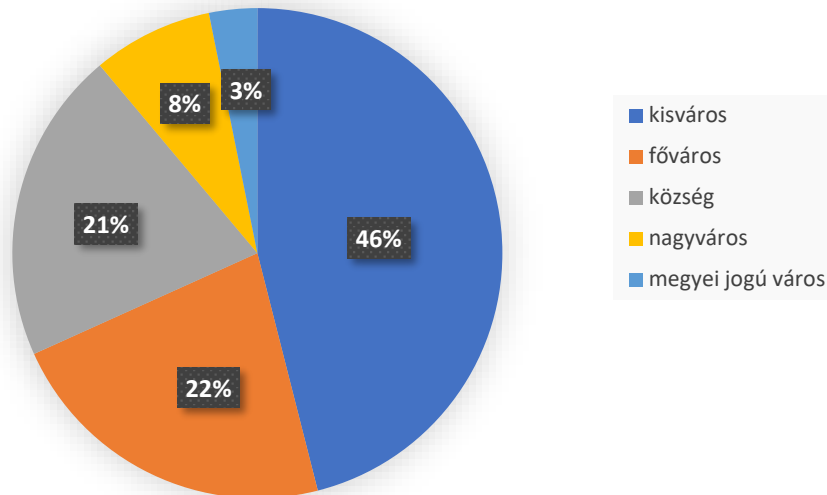
Kitöltők életkori megoszlása (n=126)

A kitöltők életkori megoszlását tekintve 37% 18 és 24 év, 28% 25 és 34 év, 14% 35 és 44 év, 16% 45 és 55 év közötti, 3% 55 év feletti életkorú. 46% kisvárosban, 21% községben, 22% fővárosban, 8% nagyvárosban, 3% megyei jogú városban él.

6. ábra - Kitöltők megoszlása lakóhely szerint (n=126) (Forrás: saját kutatás, 2024)

Kitöltők megoszlása lakóhely szerint (n=126)

A kérdőív kapcsán az első szűrőkérdés a végzettség volt, ahol középszintű végzettség alatt nem engedtem további válaszadásra a kitöltőket, megköszöntem nekik, hogy időt szántak a kitöltésre. A kitöltők 42%-a egyetemi alapképzést végzett, 21%-nak érettségije van, 1%-nak szakmája, 17% mesterképzést végzett, 14% nem egyetemi szintű felsőfokú iskolaioklevéllel rendelkezik és 5% doktori képzést végzett.

A következő szűrőkérdés kapcsán azt szerettem volna megtudni, hogy a kitöltők milyen gyakorisággal használnak idegennyelvet mindennapi munkájuk során. Akik a soha választ adták meg azoknak megköszöntem a kitöltést és nem tudták tovább tölteni a kérdőívet, hiszen számukra a következő kérdések nem relevánsak. 37% használ alkalmanként és 57% gyakran idegennyelvet munkája során. 7% nem használja az idegen nyelvet, illetve 6% csak idegennyelven beszél.

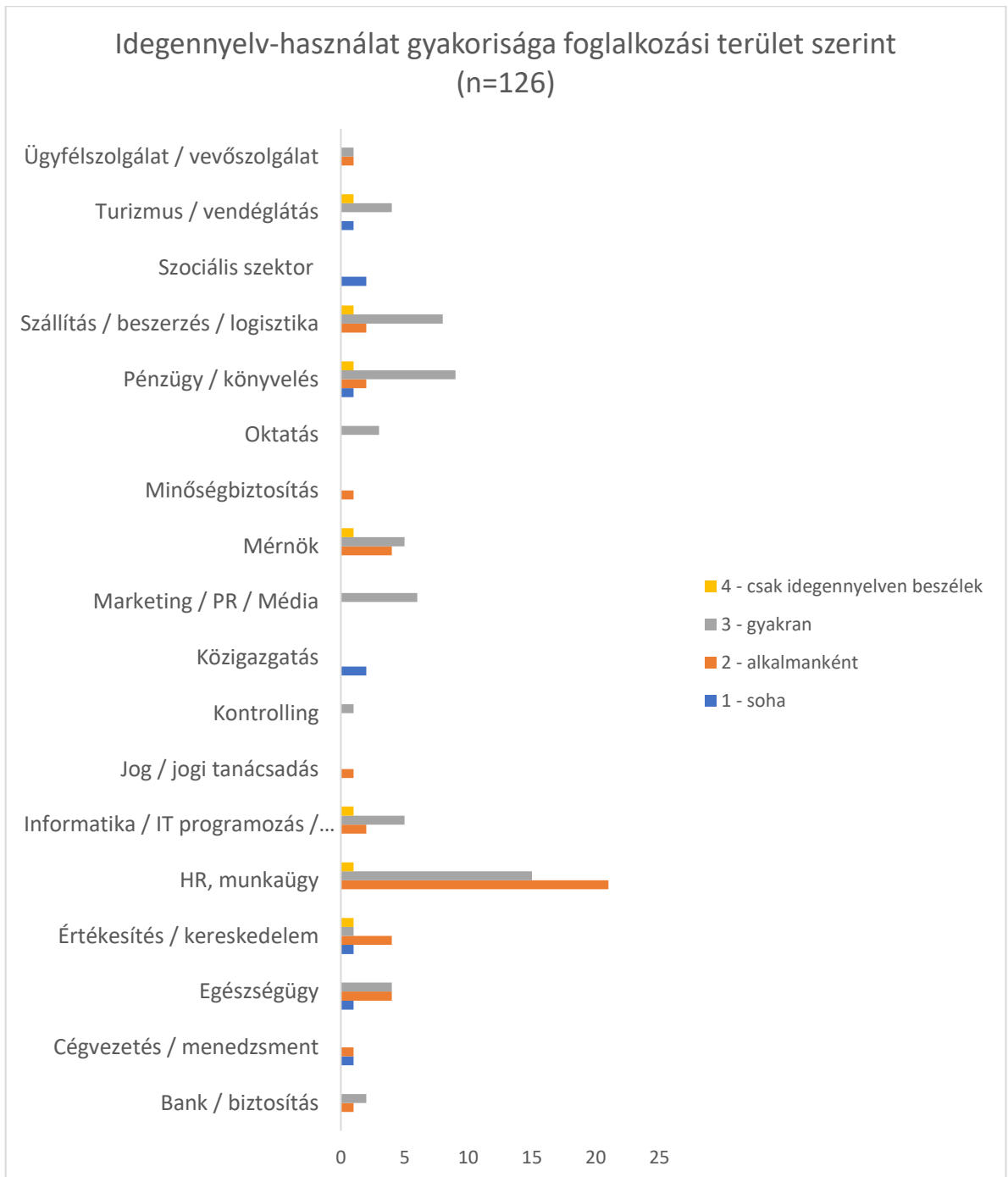
A következő diagramon azt látjuk, hogy a kitöltők milyen területen dolgoznak. Legnagyobb arányban HR, munkaügyről érkeztek kitöltések (29%), 6% értékesítés, kereskedelemben dolgozik, 10% pénzügyön, 9% szállításban, beszerzésben vagy logisztikán, 8% mérnöki területen, 5% turizmus, vendéglátásban, 7% informatikai, illetve 6% marketing/PR területen dolgozik. A többi területen 1-2%-a tevékenykedik a kitöltőknek.

2. táblázat - A kitöltők megoszlása munkahelyi foglalkozási terület alapján (Forrás: saját kutatás, 2024)

Terület	Megoszlás (%)
HR, munkaügy	29%
Pénzügy / könyvelés	10%
Szállítás / beszerzés / logisztika	9%
Egészségügy	8%
Mérnök	8%
Informatika / IT programozás / fejlesztés	7%
Értékesítés / kereskedelem	6%
Marketing / PR / Média	6%
Turizmus / vendéglátás	5%
Bank / biztosítás	2%
Oktatás	2%
Szociális szektor	1%
Cégvezetés / menedzsment	1%
Közigazgatás	1%
Ügyfélszolgálat / vevőszolgálat	1%
Jog / jogi tanácsadás	1%
Kontrolling	1%
Még tanulok	1%
Minőségbiztosítás	1%

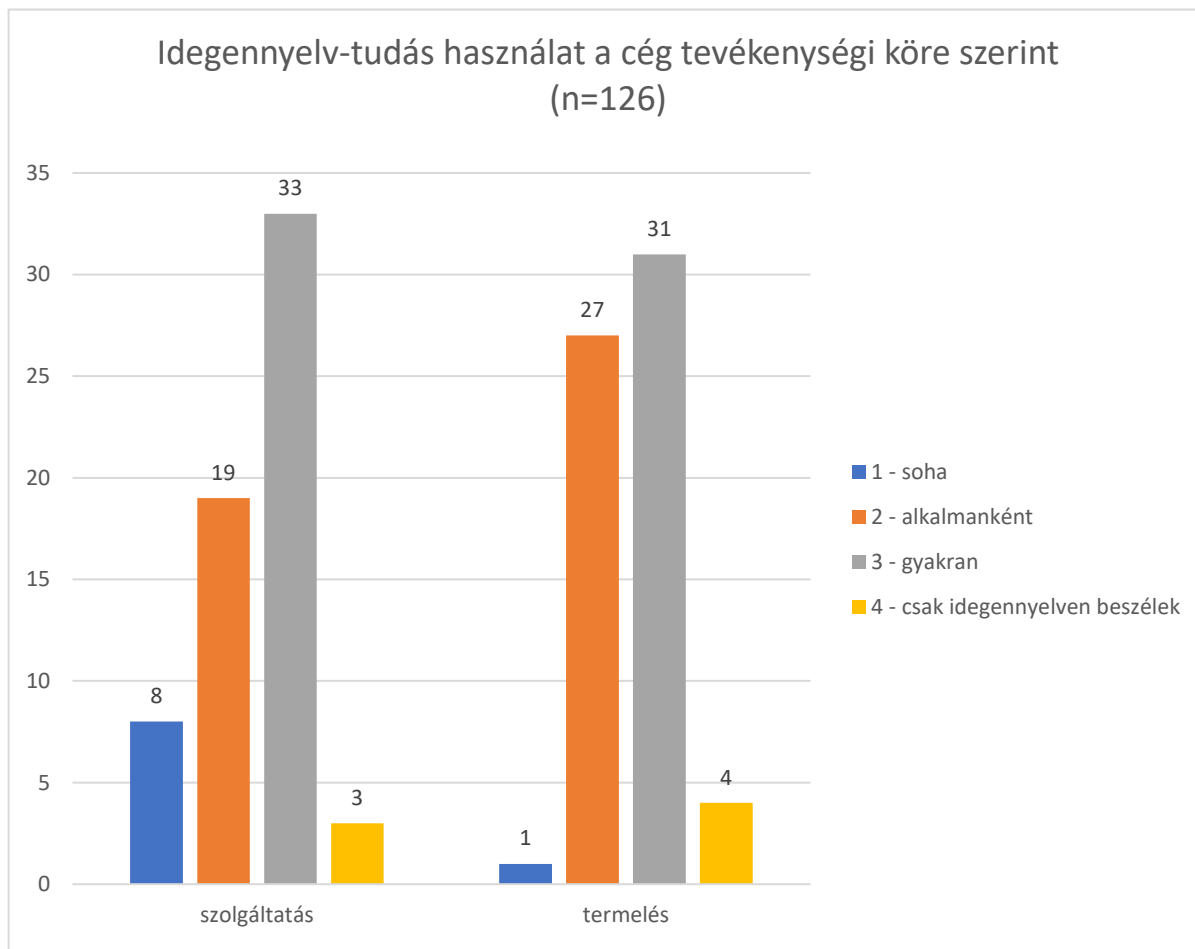
A cégek, ahol a kitöltők dolgoznak pont 50%-a termeléssel, 50%-a szolgáltatással foglalkozik. 66% globális, 34% nemzeti piacot szolgál ki. 56% külföldi, 44% belföldi központtal rendelkezik. 64% nagyvállalatnál, 19% középvállalatnál, 17% kisvállalatnál dolgozik.

7. ábra – Idegennyelv-tudás gyakorisága foglalkozási terület szerint (Forrás: saját kutatás, 2024)

A fenti diagram az idegennyelv-tudás gyakoriságát mutatja a foglalkozási terület fókuszában. Megállapítható, hogy a közigazgatásban és a szociális szektorban nem szükséges a nyelvtudás. Ezen kívül minden területen legalább alkalmanként használnak nyelveket. A marketing, PR, média, az informatika, IT, programozás és a turizmus területén gyakran használnak nyelveket.

8. ábra - Idegennyelv-tudás használat a cég tevékenységi köre szerint (Forrás: saját kutatás, 2024)

A fenti oszlopdiagram az idegennyelv-tudás használatát a cég tevékenységi köre szerint vizsgálja. Mind a szolgáltatásban, mind a termelésben nagy százalékban a kitöltőknek nyilatkozott úgy, hogy gyakran szükséges idegen nyelvet használniuk. A szolgáltatásban dolgozók azonban többen jelölték azt, hogy csak anyanyelven szükséges kommunikálniuk.

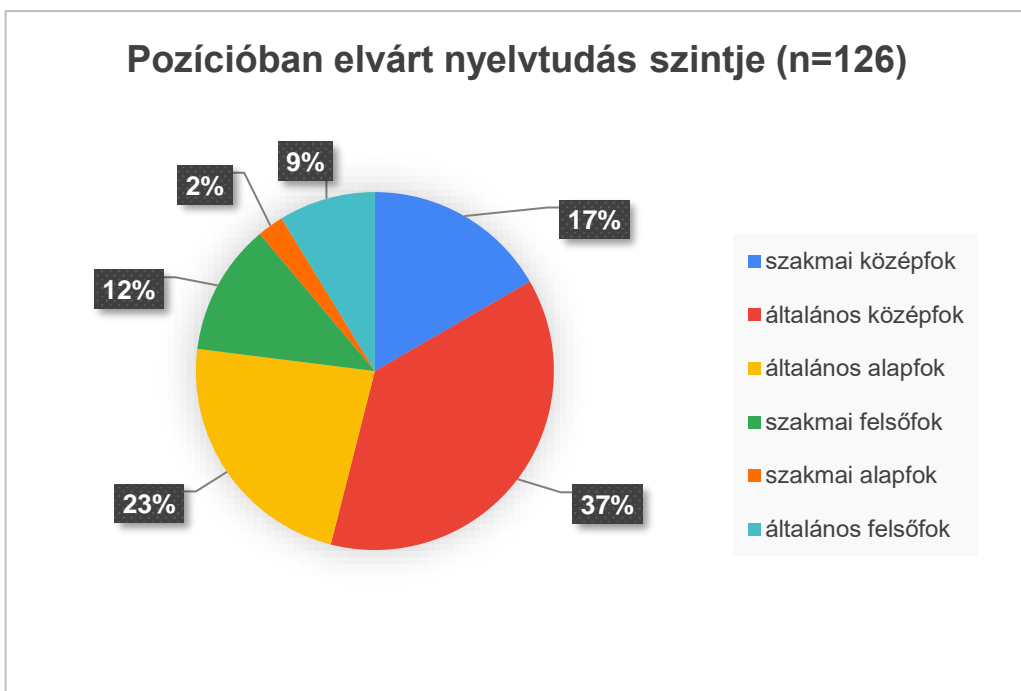
A következő diagram megmutatja, hogy az angol sok cég esetében elfogadott fő kommunikációs nyelv, mivel a kitöltők 96% jelölte meg. Ezt követően a német csak 2%.

9. ábra - Fő kommunikációs nyelvek a munkahelyen (Forrás: saját kutatás, 2024)

A következő kérdés kapcsán a kitöltők arra válaszoltak, hogy milyen szintű nyelvtudásra van szükség a jelenlegi pozíciójuk betöltéséhez. 37%-ban általános középfokú nyelvtudás az elvárt. 23% jelölte az általános alapfokot, 17% a szakmai középfokot.

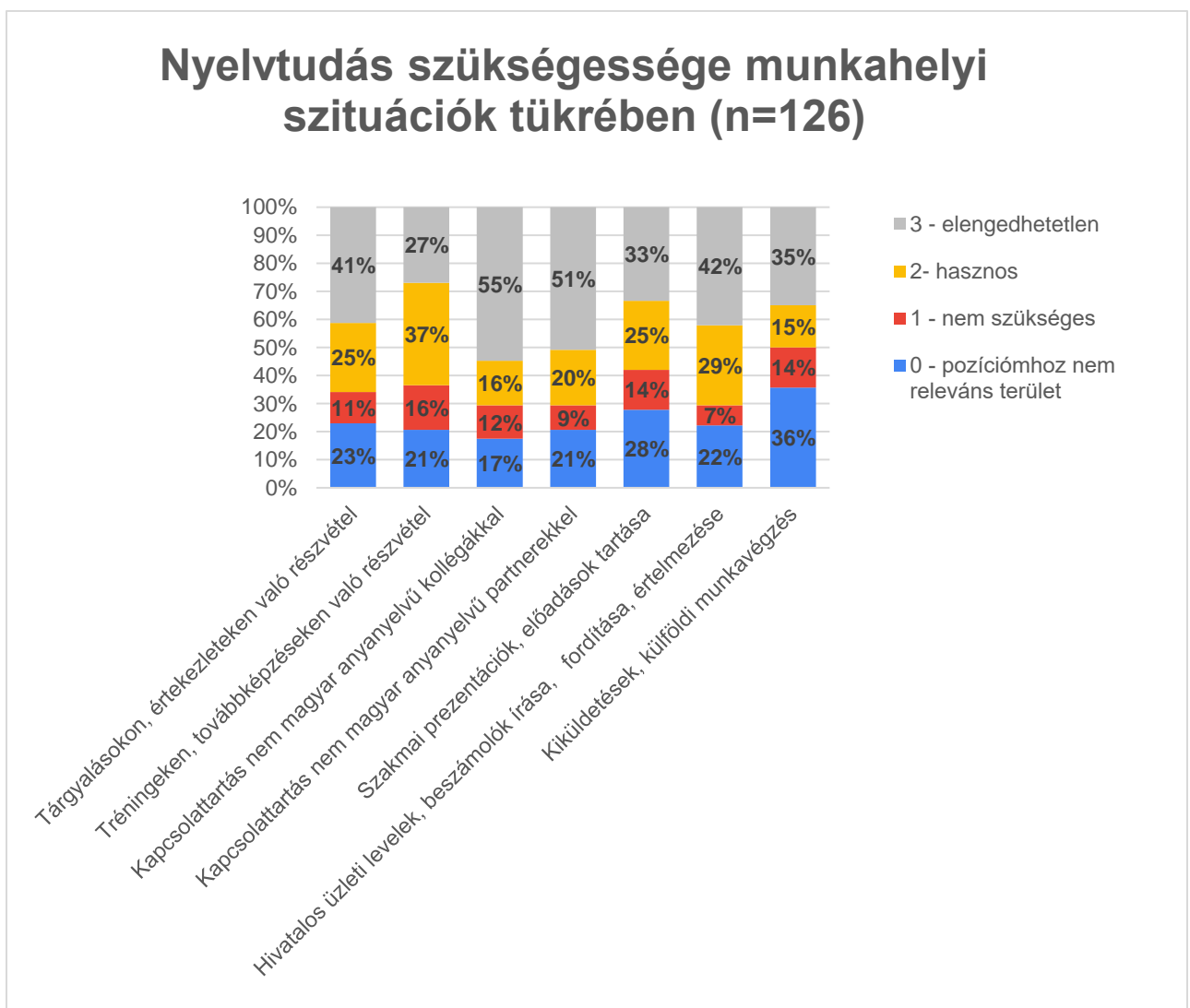
10. ábra - Pozícióban elvárt nyelvtudás szintje (Forrás: saját kutatás, 2024)

Kíváncsi voltam a kitöltők által beszélt idegennyelvek számára is, amit a lenti diagram ábrázol. A kitöltők 44%-a egy, 44%-a két nyelven beszél. Nagyon kevesen beszélnek három vagy annál több nyelven.

A következő kérdés kapcsán azt vizsgáltam, hogy milyen munkahelyi szituációkban szükséges a nyelvtudás. A következő diagram mutatja, hogy 55%-ban a nem magyar anyanyelvű kollégákkal való kapcsolattartás, 51%-ban a nem magyar anyanyelvű partnerek, 42%-ban hivatalos üzleti levelek, beszámolók írása, fordítása, értelmezése, 41%-ban az értekezleteken, tárgyalásokon való részvétel esetében elengedhetetlen a nyelvtudás használata. 37% gondolja hasznosnak a nyelvtudást a tréningeken, oktatásokon való részvétel miatt.

11. ábra - Nyelvtudás szükségessége munkahelyi szituációk tükrében (Forrás: saját kutatás, 2024)

Kerestem a választ arra is, hogy kitöltők pozíciójában jelenthet-e akadályt előre lépésben az idegennyelvismeret nem megfelelő szintje. 72% igent jelölt ennél a kérdésnél, tehát a H3-

mas hipotézist elfogadom. 54% nyilatkozott úgy, hogy előnyt élvez a pozíciójában az a jelölt, aki több idegennyelven is beszél. 81% vallotta azt, hogy a nyelvvizsga nem feltétel a pozíciójának a betöltéséhez, elegendő, ha az alany megfelelő szinten beszél az adott nyelvet. 64%-a kitöltőknek állította, hogy a cég, ahol jelenleg dolgozik biztosít lehetőséget az idegennyelvi készségek fejlesztésére.

29% jelölte, hogy egyáltalán nincsenek jelen külföldi munkavállalók a munkahelyén, 21%-nál kis arányban, 11%-nál nagy arányban vannak jelen.

A következő vizsgálat kapcsán arra kerestem a választ, hogy a nők átlagosan több idegennyelvet beszélnek-e, mint a férfiak. Erre egy Mann-Whitney próbát végeztem el SSP rendszerben, mivel a nem nominális mérési szint, a beszélt nyelv, pedig skála.

Az eredmények alapján, mivel p értéke nagyobb, mint 0,05, ezért 95%-os megbízhatósággal nincs statisztikailag igazolható szignifikáns eltérés a két csoport között. El kell vessem azt a hipotézist, hogy a nők átlagosan több idegen nyelvet beszélnek, mint a férfiak (H3).

3. táblázat - Mann-Whitney teszt (Forrás: saját kutatás, 2024)

Ranks				
	nem	N	Mean Rank	Sum of Ranks
nyelv	nő	101	60,77	6137,50
	férfi	25	74,54	1863,50
	Total	126		

4. táblázat - Mann-Whitney próba teszt statisztika (Forrás: saját kutatás, 2024)

Test Statistics ^a	
	nyelv
Mann-Whitney U	986,500
Wilcoxon W	6137,500
Z	-1,860
Asymp. Sig. (2-tailed)	,063

a. Grouping Variable: nem

A továbbiakban azt vizsgálat kapcsán arra kerestem a választ, hogy termeléssel foglalkozó cégeknél nagyobb arányban dolgoznak-e külföldi munkavállalók, mint a szolgáltatással foglalkozóknál. Erre szintén Mann-Whitney próbát végeztem el SSP rendszerben, mivel a vállalat tevékenysége nominális mérési szint, a külföldi munkavállalók száma, pedig skála.

5. táblázat - Mann-Whitney teszt (Forrás: saját kutatás, 2024)

		Ranks		
	tev	N	Mean Rank	Sum of Ranks
külf	termelés	63	74,38	4686,00
	szolgáltatás	63	52,62	3315,00
	Total	126		

6. táblázat - Mann-Whitney próba teszt statisztika (Forrás: saját kutatás, 2024)

Test Statistics^a	
	külf
Mann-Whitney U	1299,000
Wilcoxon W	3315,000
Z	-3,444
Asymp. Sig. (2-tailed)	<,001

a. Grouping Variable: tev

P értéke ezúttal kevesebb, mint 0,05, tehát van statisztikailag igazolható eltérés a két csoport között, azaz elfogadható az a hipotézis, hogy általában a termelésben több külföldi munkavállaló dolgozik.

5. Következtetések, javaslatok

5.1. Következtetések

H1: Az idegennyelvtudás hiánya jelentősen korlátozza a jelöltet a munkaerőpiacon

Kvalitatív kutatásom eredményeképpen megállapítható, hogy szellemi pozíciók esetében minden esetben több lépésben ellenőrzik a megfelelő szintű nyelvtudást a pályázat során. Elsőként az önéletrajzban keresik az erről szóló részt, majd a telefonos előszűrésen és később az interjún is tesztelik a jelölt tudását. Egyedül kiemelt szakmai tudás, ami ezt felülírhatja hiányszakmák esetében, de ott is elvárnak egy alapfokú szintet, amire később lehet építeni. Bizonyos pozíciók esetében leginkább írásban szükséges idegennyelven kommunikálni, és bizonyos pozíciók esetében pedig beszállítókkal, vevőkkel szükséges tárgyalni. A kvantitatív kutatásom során a kitöltők 57% gyakran használ idegennyelvet munkája során. **Mindezek alapján a H1-es hipotézisem elfogadom.**

H2: A megfelelő szintű idegennyelv-használat hiánya gátolhatja a karrierben történő előrelépést

Az interjúk során megtudtam, hogy az idegennyelvtudás hiánya technikailag korlátozza a munkavállalót az előre lépésben, hiszen ilyen esetekben fontos az érdekérvényesítés, a vízibilitás, a prezentálási készség, ami nyelvtudás nélkül nem tud megvalósulni. Főként szakértői, szenior, illetve vezetői pozíciókban kritikus ez a témakör, hiszen ezekben a pozíciókban már auditokon szükséges részt venni, illetve felsővezetői értekezleteken. Sok cég esetében a felsővezetés nem beszél magyarul. A cégeknél karrierprogramok, vezetőképző karrierprogramok során is tesztelhetik a nyelvtudást. Mint azt már korábban említettem a kérdőívem kitöltőinek 57%-a nyilatkozott úgy, hogy gyakran használ idegennyelvet munkája során. 37% alkalmanként. 55% a nem magyar anyanyelvű kollégákkal, 51% a nem magyar anyanyelvű partnerekkel való kommunikáció során tartja elengedhetetlennek a nyelvtudást. Szintén nagy arányban, 42%-a kitöltőknek jelölték a hivatalos üzleti levelek, beszámolók írásánál, fordításánál, értelmezésénél, 41%-ban az értekezleteken, tárgyalásokon való részvételnél elengedhetetlennek a nyelvtudást. Hasznosnak tartják továbbá a kitöltők az idegennyelvet oktatásokon, képzéseken való részvételnél, tehát az önfejlesztés gátja is lehet az idegennyelvtudás hiánya.

72% úgy nyilatkozott, hogy a saját pozíciójában hátrányt jelent előre lépésben az idegennyelvtudás hiánya. 54% nyilatkozott úgy, hogy előnyt élvez a pozíciójában az a jelölt, aki több idegennyelven is beszél. **Mindezek alapján a H2-es hipotézisem elfogadom.**

H3: A nők általában több nyelvet beszélnek, mint a férfiak.

Vizsgáltam azt az állítást, hogy a nők általában több idegennyelven beszélnek, mint a férfiak. Erre egy Mann-Whitney próbát végeztem el SSP rendszerben. Az eredmények alapján, mivel p értéke nagyobb, mint 0,05, ezért 95%-os megbízhatósággal nincs statisztikailag igazolható szignifikáns eltérés a két csoport között. El kell vessem azt a hipotézist, hogy a nők átlagosan több idegen nyelvet beszélnek, mint a férfiak

H4: Termelésben nagyobb arányban dolgoznak külföldi munkavállalók.

Kerestem arra is a választ, hogy termeléssel vagy szolgáltatással foglalkozó cégeknél dolgoznak nagyobb arányban külföldi munkavállalók. Az én meggyőződésem szerint termelésben nagyobb ez az arány, ezért vizsgáltam van-e összefüggés a két változó között. Erre Mann-Whitney próbát végeztem el SSP rendszerben. P értéke kevesebb, mint 0,05, tehát van statisztikailag igazolható eltérés a két csoport között. **Mindezek alapján a H4-es hipotézisem elfogadom.**

5.2. Javaslatok

A kvantitatív kutatási eredményeim alapján is megerősödött az a tény, hogy a munkahelyen fontos szerepet játszik az idegennyelvhasználat. Leginkább nem magyar anyanyelvű kollégákkal és partnerekkel történő elengedhetetlen kommunikáció kapcsán létfontosságú. Tehát a cégek egyre jobban figyelnek a munkahelyi diverzitásra és egyre több külföldi munkavállalóval tudnak a magyar munkavállalók együtt dolgozni. A szakmai nyelv használata cégen belül már fejleszthető, ezért az általános, hétköznapi, magabiztos nyelvtudás kialakítására érdemes törekedni. A Pályakezdőként az angol nyelv magabiztos elsajátítása elengedhetetlen, emellett a német nyelv ismerete előnyt jelenthet még a munkaerőpiacon. Ezen két fő nyelv mellett még a koreai, kínai, a skandináv és a közép-kelet európai nyelvek különlegessé tehetik a jelöltet. Karrierépítés során is fontos szerepet játszik az idegennyelvtudás. Egyes karrierprogramok kapcsán kifejezetten tesztelhetik a nyelvtudást a szakmai megfigyelők. A legtöbb cég biztosít lehetőséget a nyelvtudás fejlesztésére, amit érdemes kihasználni annak érdekében, hogy legyen lehetőség karrierfejlődésre. nyelvtudás

gátolhatja a munkavállalót a vízibilitásban, az érdekérvényesítésben, prezentálásban. Kutatásom során kiderült, hogy termelésben nagyobb arányban alkalmaznak akár külföldi munkavállalókat.

A nyelvtudás fejlesztésére számos opció fellelhető. Az oktatásban a nyelvi órákon túl cserediák programban lehet részt venni. Pályakezdőként van lehetőség nyelvi tanfolyamon részt venni vagy akár magánórákat venni. Számos applikációt hoztak már létre, aminek használatával írásban vagy szóban is tudnak a regisztrált tagok nyelvtudást gyakorolni. Munkavállalóként már több cég is biztosít nyelvórákat, ahol egyedül vagy kis csoportokban is van lehetőség szakmai nyelvet gyakorolni. Bizonyos pozíciók a külföldi kiküldetések is remek alkalmak erre.

Egy következő kutatás alkalmával érdemes lenne megvizsgálni azt a kérdést, hogy milyen módszerekkel és hogyan lehet a leghatékonyabban fejleszteni a nyelvtudást pályakezdőként a munkaerőpiacon, illetve cégen belül.

6. Összefoglalás

Az idegennyelvtudás az élet minden területén fontos szerepet játszik, legyen az gazdasági, politikai vagy társadalmi szerep. Diplomadolgozatomban a munkahelyi idegennyelvtudás használati körét vettem górcső alá, amely során vizsgáltam, mely nyelveket és milyen szinten használják a munkavállalók a munkahelyükön, milyen munkahelyi szituációkban van a legjobban szükség a nyelvtudásra és hogy lehet-e gát a karrierben történő előre lépésben a nem megfelelő szintű nyelvtudás.

Szakirodalmi kutatásom során ismertettem a nyelv fogalmát, szerepét, funkcióját és kialakulását. Kifejtettem, hogy a nyelvtudás nemcsak a külföldi munkavállalás szempontjából fontos, hanem a magyarországi székhelyű multinacionális vállalatoknál való elhelyezkedés szempontjából is. Fontos a sokszínűségekre való nyitottság, hiszen a cégek egyre több külföldi munkavállalót alkalmaznak. Ennek elérésére is kiváló lehetőség az idegennyelvtanulás, illetve a kultúrákkal való ismerkedés, annak érdekében, hogy jobban megértsük az adott kultúra gondolkodásmódját és ezáltal saját látásmódunk is táguljon. Az idegennyelvtudás a tanulás szempontjából is előnyös, hiszen az interneten rengeteg anyag idegennyelven érhető el. A nyelvtudás erősíti az önbizalmat, az empátiát, a kreativitást, szélesíti a látókört.

Magyarország a történelem során leginkább a latin, majd a német és az orosz nyelvvel kapcsolódott. Több intézet alapult az angol, német, olasz és francia kultúra és nyelv népszerűsítésére. Országunkban 2003-tól kezdődően 4. osztálytól kezdve kell a gyermekeknek tanulniuk az első idegen nyelvet. A második nyelvet tanulni 9. osztálytól gimnáziumi képzésben kötelező elkezdni. A második nyelv szabadon választható, azonban az adott iskola tanáraitól függ. A felsőoktatásban a diploma megszerzésének feltétele a szaknak megfelelő szintű és típusú nyelvvizsga megszerzése. Az Európai Unióban belül Magyarország az 5. legrosszabb egy 2016-os statisztikában, amely azt vizsgálta, hogy a lakosság hány százaléka beszél idegennyelvet.

A világon a legtöbbször beszélt nyelv az angol és ezt követi a kínai. Az országok piaci jelenléte alapján első helyen áll az angol, majd a kínai és végül a német nyelv. A mobilitásra és a kultúrák közötti megértésre való összpontosítás részeként az EU a nyelvtanítást az egyik

legfontosabb prioritásának tekinti. Az EU úgy véli, hogy a többnyelvűség növeli a munkaerő-piaci versenyképességet, és számos projektet és programot támogat ezen a területen. Az EU nyelvpolitikájának egyik célja annak biztosítása, hogy minden uniós polgár az anyanyelvén kívül két nyelvet is megtanuljon.

A kutatáshoz két módszert választottam. Először is két mélyinterjút készítettem vezetői pozícióban dolgozó interjúalanyokkal, amelyek közül az egyiket azért választottam ki, hogy a munkaerő-felvételrel kapcsolatos információkkal szolgáljon, a másikat pedig azért, hogy a munkahelyi karrierépítéssel kapcsolatos információkkal szolgáljon, mindkét esetben tekintettel a nyelvi készségekre. Kvantitatív kutatásom kapcsán online kérdőívet készítettem és osztottam meg közösségi oldalakon. Kvalitatív kutatásom során megerősítették, hogy a nyelvtudás hiánya korlátozhatja a munkavállalót a pályázatkor, illetve a karrier előre lépésben is. A telefonos előszűréskor, illetve az interjún is tesztelhetik a nyelvtudást. A legtöbb pozíció esetében minimum írásban szükséges nyelvet használni. Az érdekvérvényesítés, vízibilitás, a prezentálási lehetőség idegennyelvtudás nélkül a legtöbb esetben nem tud megvalósulni, ez lehet gátja karrier előre lépésnek. Legkritikusabb ez a kérdés szakértői, szenior és vezető pozíciókban, ahol szükséges auditokon és felsővezetői értekezleteken részt venni. Karrierprogramok és vezető képző programok kapcsán is tesztelik a nyelvtudást. Vizsgáltam, milyen munkahelyi szituációkban szükséges a nyelvtudás. Az eredmények alapján nagy mértékben a nem magyar anyanyelvű kollégákkal és a nem magyar anyanyelvű partnerekkel való kapcsolattartás, hivatalos üzleti levelek, beszámolók írása, fordítása, értelmezése és az értekezleteken, tárgyalásokon való részvétel esetében elengedhetetlen a nyelvtudás használata. Üzleti nyelvek közül az angol az, amit a leginkább érdemes elsajátítani mind a kvalitatív, mind a kvantitatív kutatásom alapján. A cégek az általános, magabiztos középszintű nyelvtudást részesítik előnyben, amire később a szakmai nyelv alapozható.

Mindezek alapján megállapítható, hogy az idegennyelvtudás napjainkban már egy alapvető elvárássá vált a munkaerőpiacon leginkább a szellemi pozíciók esetében. Érdemes időt szánni a megfelelő szintű nyelvtudás elsajátítására, ami később szakmailag előre viheti az egyéneket. Az idegennyelvtudás segít láthatóvá válni mind a kezdeti pályázat során és később a munkahelyen is. Hiánya gátolhatja az előrelépést főleg multinacionális vállalatoknál.

7. Irodalomjegyzék

- Ali S. (2015). The importance of culture in second and foreign language learning.
- Benke E. (2016) Foreign Language Needs in the Workplace: The Occupational Perspective
- Bognár A. (2009). Az Idegen Nyelvek Oktatásának Helye És Szerepe Az Európai Unióhoz Való Csatlakozásban.
- Csizér C. K. (2007). A nyelvtanulási motiváció vizsgálata.
- Dr. Nagy N. (2015). Nyelvi jog és nyelvpolitika Magyarországon az első világháború végétől napjainkig.
- Farczádi - Jakus - Kránicz - Öveges - Perge F. B. (2020). Útmutató az idegen nyelv tantárgy tanításához.
- Földes, C. (2002). Az idegen nyelv oktatása, ismerete és használata Magyarországon - A nyelvpolitika tükrében.
- Földi - László - Szűcs - Máté, F. K.–L.–S.–M. (2013). A Munkaerőpiacon Szükséges Nyelvi Kompetenciák.
- Frank T. (2004). Nemzetek fölötti nyelv és nemzeti fennmaradás.
- Horváth-Csikós G. (2018). A Nyelvtudás Szükségessége A Munkaerőpiacon.
- Makainé Patay - Mommertz, M. P.-S. (2014). Nyelvi kompetenciák és munkaerőpiac: Munkáltatói elvárások és a Szolnoki Főiskola hallgatóinak idegennyelv-oktatásra és -tudásra vonatkozó (ön)értékelése.
- Márkus - Gölcz M. É.–G. (2018). A magyarországi német nemzetiség nyelvelsajátítási szokásai.
- Mohácsi - Spiczéné M. M.–S. (2012). Idegen nyelvi kompetencia-elvárások és -igények az Észak-alföldi és Észak-magyarországi régióban.
- Réger Z. (1978). A nyelv keletkezése.
- Internet 1: Conference on the Future of Europe, R. (2022). <https://www.europarl.europa.eu/>.
Forrás:
<https://www.europarl.europa.eu/resources/library/media/20220509RES29121/20220509RES29121.pdf>
- Internet 2: Az Európai Unió Működéséről szóló szerződés. (2016). <https://eur-lex.europa.eu/>.
Forrás: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:12016ME/TXT>
- Internet 3: Az Európai Unióról szóló szerződés. (2012). <https://eur-lex.europa.eu/>. Forrás:
https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0007.02/DOC_1&format=PDF
- Internet 4: epale.ec.europa.eu. (Letöltés ideje: 2023.12.21.). Forrás:
<https://epale.ec.europa.eu/en/blog/key-competences-lifelong-learning>

- Internet 5: (2016). Forrás: eurostat.eu: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/edn-20180926-1>
- Internet 6: (2016). Forrás: eurostat.eu: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Foreign_language_skills_statistics#Number_of_foreign_languages_known
- Internet 7: <https://www.ethnologue.com/>. (Letöltés ideje: 2023.12.18.).
- Internet 8: <https://www.ethnologue.com/>. (Letöltés ideje: 2023.12.20.).
- Internet 9: <https://www.fluentu.com/>. (Letöltés ideje: 2024.03.09.). Forrás: <https://www.fluentu.com/blog/advantages-of-learning-a-foreign-language/#:~:text=12%20Amazing%20Benefits%20of%20Learning%20a%20Foreign%20Language,You%20can%20help%20more%20people.%20...%20Tov%C3%A1bbi%20elemek>
- Internet 10: ling-app.com. (Letöltés ideje: 2023.12.19.). Forrás: <https://ling-app.com/tips/best-languages-to-learn-for-business/>
- Internet 11: net.jogtar.hu. (2023). Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0800137.kor>
- Internet 12: Olivier Yves Alain Renard / Kristiina Milt. (2023). <https://www.europarl.europa.eu/>. Forrás: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/sheet/142/language-policy>
- Internet 13: www.imf.org. (Letöltés ideje: 2023.12.18.). Forrás: <https://www.imf.org/external/datamapper/NGDPD@WEO/OEMDC/ADVEC/WEOWORLD>
- Internet 14: www.jgypk.hu. (Letöltés ideje: 2023.12.13.). Forrás: http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Kommunikci_fejldse_s_fejlesztse_rtelmileg_akadlyozott_szemlyeknl/25_nyelv_vagy_beszd_a_nyelv.html
- Internet 15: www.sutori.com. (Letöltés ideje: 2023.12.13.). Forrás: <https://www.sutori.com/hu/tortenet/a-nyelv-mint-jelrendszer--cwZ4eZLZng8ru2mqXbD8fxcZ>
- Internet 16: Tracy Brower (2023) (Letöltés ideje: 2023.12.17.) Forrás: <https://www.forbes.com/sites/tracybrower/2023/10/01/improve-your-salary-and-career-by-speaking-a-second-language/?sh=6c20d8b37497>

8. Ábrajegyzék

1. ábra - A nyelvtudás előnyei a munkaerő piacon (Forrás: saját szerkesztés, 2024).....	8
2. ábra - Legtöbbet beszélt nyelv (Forrás: ethnologue.com, 2023)	10
3. ábra - A 25-64 éves lakosság idegennyelv tudása az Európai Unió tagállamaiban (Forrás: eurostat.eu 2016).....	21
4. ábra - A 25-64 éves lakosság által beszélt idegennyelvek száma az Európai Unió tagállamaiban (Forrás: eurostat.eu 2016).....	22
5. ábra - A kitöltők életkori megoszlása (n=126) (Forrás: saját kutatás, 2024).....	27
6. ábra - Kitöltők megoszlása lakóhely szerint (n=126) (Forrás: saját kutatás, 2024).....	28
7. ábra – Idegennyelv-tudás gyakorisága foglalkozási terület szerint (Forrás: saját kutatás, 2024)	30
8. ábra - Idegennyelv-tudás használat a cég tevékenységi köre szerint (Forrás: saját kutatás, 2024) .	31
9. ábra - Fő kommunikációs nyelvek a munkahelyen (Forrás: saját kutatás, 2024)	32
10. ábra - Pozícióban elvárt nyelvtudás szintje (Forrás: saját kutatás, 2024).....	32
11. ábra - Nyelvtudás szükségessége munkahelyi situációk tükrében (Forrás: saját kutatás, 2024)..	33
1. táblázat - A világ vezető államai a GDP alapján (Forrás: www.imf.org, 2023).....	11
2. táblázat - A kitöltők megoszlása munkahelyi foglalkozási terület alapján (Forrás: saját kutatás, 2024).....	29
3. táblázat - Mann-Whitney teszt (Forrás: saját kutatás, 2024)	34
4. táblázat - Mann-Whitney próba teszt statisztika (Forrás: saját kutatás, 2024).....	34
5. táblázat - Mann-Whitney teszt (Forrás: saját kutatás, 2024)	35
6. táblázat - Mann-Whitney próba teszt statisztika (Forrás: saját kutatás, 2024).....	35

9. Mellékletek

9.1 Használt kérdőív

1. Mi a legmagasabb iskolai végzettsége?
 - kevesebb, mint 8 osztály
 - általános iskola
 - szakma
 - érettségi
 - nem egyetemi szintű felsőfokú iskolai oklevél
 - egyetemi alapképzés
 - mesterképzés
 - doktori képzés
2. A munkakörében milyen mértékben használ idegennyelvet?
 - soha
 - alkalmanként
 - gyakran
 - csak idegennyelven beszélek
3. Milyen területen dolgozik? Amennyiben jelenleg nem dolgozik, mi volt a legutóbbi terület amiben dolgozott? (A többi kérdést is erre a területre és pozícióra válaszolja meg.)
 - HR, munkaügy
 - Közigazgatás
 - Pénzügy, könyvelés
 - Ügyfélszolgálat / vevőszolgálat
 - Bank / biztosítás
 - Értékesítés / kereskedelem
 - Informatika / IT programozás / fejlesztés
 - Marketing / PR / Média
 - Pénzügy / könyvelés
 - Cégvezetés / menedzsment
 - Mérnök
 - Turizmus / vendéglátás
 - Jog / jogi tanácsadás
 - Szállítás / beszerzés / logisztika
 - Oktatás
 - Még tanulok
 - Egyéb
4. Mi a tevékenységi köre a cégnek, ahol jelenleg dolgozik?
 - termelés
 - szolgáltatás
5. Milyen piacot szolgál ki a cég?
 - nemzeti
 - globális
6. Hol helyezkedik el a cégnek a központja?
 - belföldön

- külföldön
7. Mekkora a cég mérete?
- kisvállalat
 - középvállalat
 - nagyvállalat
8. Ön jelenleg Magyarországon dolgozik?
- igen
 - nem
9. A munkahelyén mi a főbb a kommunikációs idegennyelv?
- angol
 - német
 - orosz
 - francia
 - spanyol
 - olasz
 - egyéb
10. A pozíciója az idegennyelv milyen fokú ismeretét követeli meg?
- általános alapfok
 - általános középfok
 - általános felsőfok
 - szakmai alapfok
 - szakmai középfok
 - szakmai felsőfok
11. Hány idegennyelvet beszél?
- 1
 - 2
 - 3
 - 3-nál több
12. A pozíciójában az alábbi területeken mennyire szükséges az idegennyelvtudás?
- 0 - pozícióhoz nem releváns terület
 1 - nem szükséges
 2- hasznos
 3 – elengedhetetlen
- Tárgyalásokon, értekezleteken való részvétel
 - Tréningeken, továbbképzéseken való részvétel
 - Kapcsolattartás nem magyar anyanyelvű kollégákkal
 - Kapcsolattartás nem magyar anyanyelvű partnerekkel
 - Szakmai prezentációk, előadások tartása
 - Hivatalos üzleti levelek, beszámolók írása, fordítása, értelmezése
13. A pozíciójában jelenthet-e akadályt előre lépésben az idegennyelvismeret nem megfelelő szintje?
- igen
 - nem
14. Előnyt élvez az Ön pozíciójában az a jelölt, aki akár több nyelvet is beszél?
- igen
 - nem

15. A pozíciójának betöltéséhez feltétel, hogy a jelentkező rendelkezzen megfelelő szintű nyelvvizsga bizonyítvánnyal?
- igen
 - nem, elég ha megfelelő szinten beszéli az adott nyelvet
16. A munkahelyén biztosítanak lehetőséget az idegennyelvi készségek fejlesztésére?
- igen
 - nem
17. A munkahelyén milyen arányban vannak jelen külföldi munkavállalók? Jelölje be a skála megfelelő pontját az arányuknak megfelelően!

Egyáltalán nincsenek jelen 1 – 2 – 3 – 4 Sokan vannak

18. Melyik korcsoportba tartozik?

- 18-24
- 25-34
- 35-44
- 45-55
- 55 feletti

19. Az Ön lakóhelye:

- főváros
- megyei jogú város
- nagyváros
- kisváros
- község

10. Hallgatói nyilatkozat

NYILATKOZAT

diplomadolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Borbély Evelin
A Hallgató Neptun kódja: LBSA1W
A dolgozat címe: Munkahelyi idegennyelv-használat vizsgálata Magyarországon
A megjelenés éve: 2024
A konzulens intézetének neve: Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Humántudományi Szakképzési Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemitulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumába. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumában.

Kelt: Gödöllő, 2024 év 04. hó 28. nap

Hallgató aláírása

11. Konzulensi nyilatkozat

NYILATKOZAT

Borbély Evelin (hallgató Neptun azonosítója: LBSA1W) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a diplomadolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A diplomadolgozatot a záróvizsgán történő védeésre javaslom / **nem javaslom**.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem

Kelt: Gödöllő, 2024. 04. 27.

belső konzulens